1
Alp (ILKA) 1986
Nr. 1-9

Nr. 1 (13)

ATEITIS

BRANGIOS ATEITININKĖS IR BRANGŪS ATEITININKAI!

Apsiniaukęs pasaulio dangus negiedrėja. Sunkios kovos aidai ateina iš mūsų kenčiančios tėvynės. Didžiuojamės mūsų brolių ir sesių didvyriškumu kovoje už laisvę Lietuvoje, kur okupantai visu žvėriškumu stengiasi vykdyti tautos naikinimo darbą.

Nepalaužiama partizano lietuvio dvasia paniekino prispaudėjų smurtą. Mūsų broliai nesudėjo savo laisvės troškimo prie okupantų kojų. Nei ilgalaikė caro priespauda, nei dvarponijos ekonominis viešpatavimas, nei dabartiniai žiaurumai nepavertė lietuvio vergu. Per dvidešimt dvejus Nepriklausomo Gyvenimo metus lietuvių tautos sūnūs ir dukros dar labiau tautiškai subrendo ir dvasiškai sustiprėjo, savo tautos krikščioniškąją kultūrą ir laisvę pamilo ir juos didžiai brangino.

Todėl šiuo metu mūsų partizanai nepalinksta kaip nendrės pavėjui, bet spiriasi vėtroms drąsiai, kaip audrų užgrūdinti ąžuolai. Savo sąžinės nepaveda atėjūnų valiai ir neperka tokio baisaus išdavimo kaina sau laimės ir ramybės.

Tie didieji mūsų didvyrių pavyzdžiai ir mus, išsiblaškiusius po visą pasaulį, ypatingai įpareigoja veikliai dalyvauti kovoje už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę ir ginti bei išlaikyti mūsų tautos krikščioniškus papročius bei kultūrą.

Katalikiškumo principo vedami šią kovą grindžiame Dievo Apvaizdos valia. Jei Dievas leido tautas, tai tvirtai tikime, kad Jis neleis ir mūsų tautai pražūti ir padės grąžinti jai laisvės rytą.

Lietuva prisikels tokia gaji ir stipri, kiek mes patys būsime religiškai ir tautiškai sąmoningi ir gyvi. Todėl dar labiau svetimoje aplinkoje mes turime spinduliuoti lietuvybės ir krikščioniškos meilės šviesa. Ši šviesa turi būti tokia skaisti ir žėrinti, kad ji turi kaitinti ir kitų mūsų brolių ir seserų širdis. Gimtoji kalba, tautinė literatūra, tautos praeitis, tautinės tradicijos ir papročiai, tautinis menas ir dailė — tai tie lobiai, kuriuos saugoti, globoti, branginti ir mylėti mes esame įpareigoti.

Pasirinkę savo obalsiu "Visa Atnaujinti Kristuje", mes tuo pačiu esame pasirinkę ir veiklos kelią. Todėl tas ateitininkas ar ateitininkė, kuris savo darbu bei gyvenimu neapaštalautų savo idėjai ir aktyviai neįsijungtų į savo tautos gyvenimą ir siekimus, neatliktų savo pareigos.

Broliams ateitininkams ir sesėms ateitininkėms, išsisklaidžiusiems po visą pasaulį, Ateitininkų Federacijos Vyriausioji Valdyba linki aktyviai visiems veikti ir spinduliuoti savo gyvąja religine, tautine ir visuomenine dvasia, vedančia į naują ir šviesų Lietuvos prisikėlimą ir atgimimą.

ATEITININKŲ FEDERACIJOS
VYRIAUSIOJI VALDYBA

O vienok Lietuva

Juk atbus gi kada,

Neveltui ji tiek iškentėjo...

Maironis

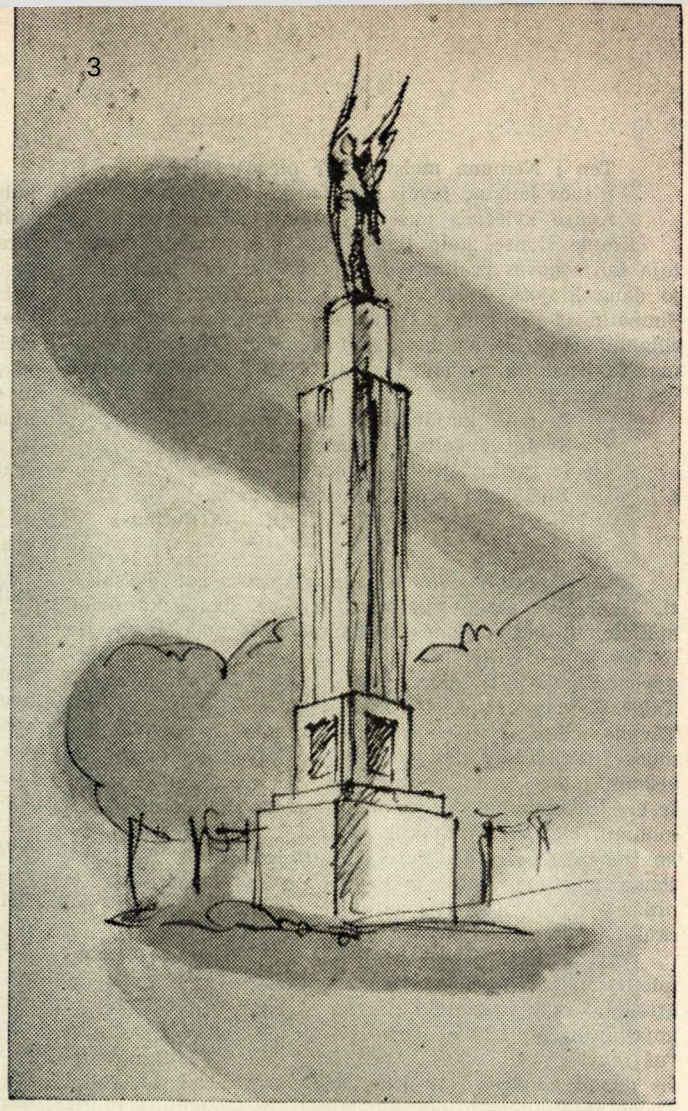

MŪSŲ TĖVŲ ŠALIS, GIMTOJI KALBA IR MES

Mintys Vasario 16 d. šventės 32 metinėms

ST. BARZDUKAS

Šiemet vasario 16 d. jau trisdešimt antrą kartą minime naujų laikų Lietuvos Nepriklausomybės šventę. Dvidešimt du kartus šią šventę šventėme normaliomis sąlygomis nepriklausomoje Lietuvoje, dešimtą jau kartą švenčiame Lietuvą okupavus. Nepriklausomoje Lietuvoje Vasario 16 d. šventė būdavo didelio džiaugsmo diena, nes kiekvienais metais matydavome, kaip vis daugiau sąmonėjame, bręstame, šviesesni ir kultūringesni daromės. Tiesa, kaip yra pastebėjęs prof. K. Pakštas, mūsų laisvė nebuvo dar visai tobula, tačiau, atsimindami dabar tuos metus, galime pasakyti: Kokie mes tada laimingi buvom! Kokia didelė Dievo dovana laisviems gyventi! Kokia palaima dirbti savo šaliai ir jos visuomenei, savo tautai ir savo valstybei! Koks džiaugsmas matyti kartu su tavim dirbant šimtus ir tūkstančius tautiečių!

Bet gali būti Europoje laisva ir nepriklausoma Belgija, Olandija, Šveicarija ir laisvas mažutis Liuksemburgas šalia demokratinės Prancūzijos, tik "negali būti" laisvos ir nepriklausomos Lietuvos, Latvijos, Estijos ir net Lenkijos šalia imperialistinės Rusijos... Vistiek, ar ji balta, ar raudona. Raudonoji dar klastingesnė, dar brutalesnė, dar žiauresnė ir kruvinesnė. Jos tankai 1940 m. birželio 15 d. mūsų tėvynę taip "išlaisvino", kad netekome nei savito religinio, nei tautinio, nei kultūrinio, nei ūkinio gyvenimo. Carų erelis, suspaudęs sparnais, neleido žodžio ir rašto, o dabar jau neliko nė minties laisvės. Dar daugiau: neliko Lietuvoje lietuviui nė vietos! Pasak mūsų poeto B. Brazdžionio, dabar Lietuvoje "krauju teka Nemunas patvinęs ir našlaičių ašarom Neris..."

Ir Nepriklausomybės šventė dabar, kur ją lietuviai gali dar švęsti, yra jau nebe džiaugsmas, tik gilaus susimąstymo ir pasiryžimų bei vilties atnaujinimo diena. Tai diena mūsų tautinei pareigai ir priedermei prisiminti.

* * *

Mes, tremtiniai, išsiblaškėme, prieglaudos jieškodami, po svetimus kraštus. Toli toli pasiliko mūsų tėvų šalis. Tačiau mūsų ryšiai su ja nenutrūko, nes ji tebėra gyva mūsų mintyse, ją nuolat mums primena mūsų jausmai. Mes tebetrokštame grįžti į laisvą savo valstybinį, religinį, tautinį, kultūrinį, ūkinį gyvenimą, nes, jo netekę, kartu pasijutome netekę ir pagrindo savo kultūrai, savo mokslui, savo kūrybai, savo ateičiai ir pažangai. Todėl savo tėvynę svajojam, kaip svajoja ją mūsų poetas Putinas:

Dūma giliąja, jausmu gyvuoju
Tave svajoju, tave dainuoju,
Tolima, brangi Tėvų šalie.

Savo tėvynės mes ilgimės. Mums ilgu be savo gimtosios žemės, be jos šventovių, be savų žmonių. Mes pasigendame tų dvasios turtų, kurie kalbėjo į mus iš lietuviškos knygos, iš lietuviškos spaudos, iš lietuviško teatro, iš menininko paveikslo. Mes prisimename savas lietuviškas mokyklas, kuriose, kaip gėlių žiedai pavasarį, skleidėsi ir turtėjo mūsų dvasia. Mums skurdu išplėštiems iš viso gyvojo tautos gyvenimo, kurio negaivinami pradedame menkėti dvasiškai ir kultūriškai.

Tačiau šis gimtosios žemės ilgesys kartu tampa ir ta didžioji jėga, kuri skatina gyventi savo tautai ir tėvynei ir įkvepia jai dirbti, aukotis. Šis ilgesys ragina mus melstis, kaip meldėsi Dievo Motinai poetas Ad. Mickevičius, taip pat savo tėvynės netekęs:

Taip sugrąžinki mus į tėvynę mums mielą.
Nešk tuo tarpu nors mano išsiilgusią sielą
Į kalnelius, kur medžiai suaugę siūbuoja,

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Ten į Nemuną melsvą, kur pievos žaliuoja,
Į tuos laukus, javais įvairiausiais spalvotus,
Aukso kviečiais nusėtus, rugiais sidabruotus...

Esame skaitę, kaip ilgesio jausmas parvedė į gimtąją šalį senovės graikų didvyrį Odisėją, nors jam reikėjo daug klajoti, daug kentėti ir daug kliūčių nugalėti. Simpatingas yra Odisėjas šiuo savo gimtosios Itakės pasiilgimu. Mūsų keliai daug kuo primena Odisėjo klajojimą. Taip pat tikime, kad tas pats ilgesys ilgainiui ir mus ves namo:

Ir mes, klajūnai, su ryto giesme
Svetur sukeltus skausmus išlíesme...
Ir grįšim, grįšim silpni, išbalę,
Bučiuosim žemę, gaivinsim galią.

(Putinas)

* * *

Tačiau gimtosios šalies ilgesio jausmas gali ir išblėsti. Jį naikins naujo gyvenimo sąlygos, nauja kultūrinė aplinkuma, nauji žmonės, gyvenimo patogumai ir kt. Be to, kas jaunas iš tėvynės yra išvykęs ir tėvynės nėra pergyvenęs, gali ir iš viso tėvynės meilės jausmo neturėti. Taigi tėvynės meilės ir ilgesio jausmą reikia gaivinti. Tėvynės šilimos jaunas žmogus turi rasti savo tėvų namuose, lietuviškoj mokykloj, lietuviškoj bažnyčioj, lietuviškam laikrašty ir knygoj, lietuviškam organizaciniam ir bendruomeniniam gyvenime. Jis turi suprasti ir įsisąmoninti, kad savo tautai ir tėvynei gyventi yra kiekvieno žmogaus pareiga. "Pareigos atlikimas, sako Tih. Tothas, išaugština tautas ir asmenis, o neatlikimas juosius pražudo. Ištikimos savo pareigoms tautos atsispyrė pasaulio istorijos audroms, o neištikimos žuvo."

Taigi pareiga mums įsako tarnauti mūsų tėvynei, ir nuo jos nėra laisvas nė vienas tautos vaikas, juo labiau ateitininkas ir ateitininkė, kuriuos tautos tarnybai įpareigoja ir jų tautiškumo principas: ateitininkija pasisako "už tautybę kaip būtiną teigiamą gyvenimo veiksnį, kuris duoda konkrečią išraišką žmogaus dvasios turiniui." Todėl ateitininkas rūpinasi išlaikyti ir ištobulinti tautines apraiškas, pažinti ir pamilti savo tautinę individualybę, suprasti ir vykdyti tautinį pašaukimą ir kt. Ateitininkas yra patriotas, ir jo patriotizmas reiškiasi ne tik meile savo tautai, bet taip pat ir vaisingais kūrybiniais užsimojimais.

* * *

Tad kuri yra pati didžioji šios dienos patriotinė mūsų pareiga? Kokį lobį svečiose šalyse atsidūrę savo tautai mes sukrausim? Kuo ją apiplėštą ir išniekintą paguosim? Kokį džiaugsmą jai suteiksim?

Pagrindinė tautos vertybė yra jos amžiais sukurta kalba. Kalboje atsispindi visas šakotas tautos gyvenimas. Kalboje, sako vokiečių kultūros darbininkas J. G. Herderis, "gyvena visi tautos minčių turtai, jos tradicijos, istorija, religija ir gyvenimo dėsniai, visa jos širdis ir siela." Todėl visos tautos, kurios tik nori gyventi, brangina ir myli savo tautines kalbas. Prie tokių tautų turime priklausyti ir mes, lietuviai.

Kodėl reikia branginti savo kalbą?

Visų pirma lietuvių kalba mums yra vienintelė sava kalba. Tai mūsų tėvų, artimųjų, mūsų senelių ir senolių kalba. Ši kalba yra ta žymė, kuria mes išsiskiriame iš kitų tautų.

Vartodami savo gimtąją kalbą, mes tautiškai jaučiame ir mąstome. Taigi gimtoji kalba yra tas ryšys, kuris jungia mūsų tautą bendram gyvenimui ir bendrai kūrybai. Gimtoji kalba mus įgalina gyventi vienodu tautiniu gyvenimu. Jos vaidmuo čia nepaprastai didelis. Tautinė kalba, sako A. Maceina savo "Tautiniame auklėjime", yra tarsi tautos siela: kol ji gyva, tol gyva ir tauta; ir priešingai: nykstant kalbai, nyksta ir tauta.

Šitai labai gerai suprato mūsų tautinio atgimimo laikų veikėjai. Dr. J. Basanavičius "Aušros" 1 nr. rašė, kad, nykstant lietuvių kalbai, patys žmonės neišmirė — jie tik priėmė kitą, svetimą, kalbą ir tuo būdu tapo vokiečiais (M. Lietuvoje) arba slavais (D. Lietuvoje). J. Basanavičiaus išvada "Lietuva pamažėliu nyksta, nes nyksta jos kalba" tinka ir mūsų laikams. Kad ir Amerikos lietuvių nykimas gyvai liudija šią tiesą: lietuviai čia nutausta, nes atsisako savo tėvų kalbos.

Kitaip buvo virtę Lietuvoje jos nepriklausomybės laikais. Lietuvių kalba tada čia buvo ne tik "brolių artojų" kalba, kaip dainavo Maironis savo 1902 m. sukurtame eilėrašty "Kur bėga Šešupė", bet ji buvo pasidariusi tobulu minties reiškimo įrankiu, kuris tiko vartoti visose valstybės gyvenimo srityse. Ja Dievo žodį bažnyčioje skelbė kunigas, ja mokslo tiesas universitete dėstė profesorius, ja mokykloje jaunimą mokė auklėjo mokytojas, ja gyventojų reikalus įstaigoje tvarkė pareigūnas ir t.t. Ji skambėjo ne tik gyvu žodžiu susirinkimuose, pranešimuose, paskaitose, per radiją ir kt., bet ja buvo leidžiami literatūros ir mokslo kūriniai, rašomi reikalų raštai, spausdinami žurnalai ir laikraščiai. Ši kalba dabar buvo ne tik visos tautos benda kalba, bet ir Lietuvos valstybinė kalba, privaloma visiems jos gyventojams. Tobulėjant, gražėjant ir plintant kalbai, vis naujais spinduliais švietė ir lietuvio dvasia: savo gyvybe ji gaivino Lietuvos mokslą, lietuvių literatūrą, meną ir kt.

Šioj vietoj reikia pasakyti dar ir tai, kad kultūriniame tautos gyvenime tautinės kalbos vaidmuo yra lemiamas. Jos čia nieku kitu—jokia svetima kalba—pakeisti negalima. Juk tik lietuvių kalba tėra sudėtos mūsų dainos ir pasakos, mūsų paadvimai ir legendos, tik ja yra parašyti ir teberašomi mūsų grožinės literatūros veikalai. Jei kai kurie lietuviai yra kūrę ir svetimomis kalbomis, tad, norint jų veikalus padaryti prieinamus tautai, reikia juos "išsiversti". Todėl tautinė literatūra yra dvigubas tautos kūrinys: jai vartojami tautos sukurti žodžiai ir pats kūrėjas yra išaugęs iš savo tautos gyvenimo. Dėl to pvz. Putino "Rūpintojėlis" yra lietuviškas ne tik savo tautiniu motyvu (prie lygaus kelio rymąs Rūpintojėlis), ne tik nuotaika (lietuviškas graudumo pergyvenimas), bet ir forma (mažybiniai daiktavardžiai Dievuli mano, valia **valužė**, šviesiąją **naktužę, rūpestėliu** rymai, vargų **vargeliai** ir kt.). Arba Maironio tėvynės ilgesio pergyvenimas "Vakare ant Keturių Kantonų ežero" yra taip pat lietuviškas, nes poetas jį pagrindžia tėvynės gyvenimo reiškiniais ir išreiškia mūsų gimtąja kalba. Kai jis "audžia nurimęs aukso svajones", tai jos "padangių keliais" skrenda ne kur kitur, tik į "tolimąsias, į numylėtas tėvelių šalis", kur "Dubysa mėlyna juosta banguoja plati", kur palangėmis "stiepias sužiurę žemčiūgų žiedai", kur "raudonmargę kreipia kepurę jurginų pulkai", kur sesutės kasas puošia rūta ir brolis augina juodbėrėlį...

* * *

Matome, kad tautinė kalba tautos gyvenimui yra lygiai taip būtina, kaip yra būtinas kasdieninės duonos kąsnis žmogui. Jei taip, tad kokie turi būti mūsų santykiai su sava kalba? Tie santykiai, sako A. Maceina, turi reikštis pagarba, meile ir rūpinimusi. Gimtąją kalbą mes turime gerbti taip, kaip gerbiame šventus daiktus, nes ji yra tautinė mūsų šventenybė. Meilė savo kalbai turi reikštis nuolatine jos globa. Rūpintis savo kalba yra nuolat ir atsidėjus jos mokytis, išlaikyti ją gryną ir taisyklingą ir ją tobulinti. Mūsų kalba yra ta tautinė vertybė, kurios negalima niekinti nevykusiu tarimu, netaisyklingu kalbėjimu ir rašymu, grubiu stilium.

Su gailesčiu reikia pasakyti, kad ne visados lietuviai savo gimtajai kalbai rodė tinkamos pagarbos, ne visados ją kaip reikiant mylėjo ir ne visados ja pakankamai rūpinosi. Antai 1753 m. buvo išleista knyga "Broma atverta ing viečnastį", kurios tik vienoj antraštėj yra trečdalis nelietuviškų žodžių: **broma, viečnastis, spasabas, ščėslyvas, smertis, ratavojimas, čysčius, artikulas, viera, priklodas, pavožnas, cielas, nedėlia** ir kt. Bet nereikia ir taip toli eiti — pažiūrėkim, kas dedasi mūsų dienose! Kai gyvenome Vokietijoj, per tuos kelerius metus į mūsų kalbą lindo visokie **anšliusai, arbeitsamtai, cūšliagai, gasthauzai, lageriai, perzonencūgai, šnelcūgai, tašės** ir kt. Tas gal turbūt dedasi Argentinoje, Brazilijoje ir kt., kur tik lietuvių yra. Užuot kalbėję gryna arba svetima, arba sava kalba, mes imame susidarinėti visokius mišinius.

* * *

Šitas kelias yra kelias į tautinę savižudybę. Tai kelias į tautos kapus. Su tokia "kalba" reikia kovoti, nes, blėstant kalbos jausmui, kartu blėsta ir tautinė sąmonė. Jei paliautume rūpinęsi savo kalbos grynumu, po ku-

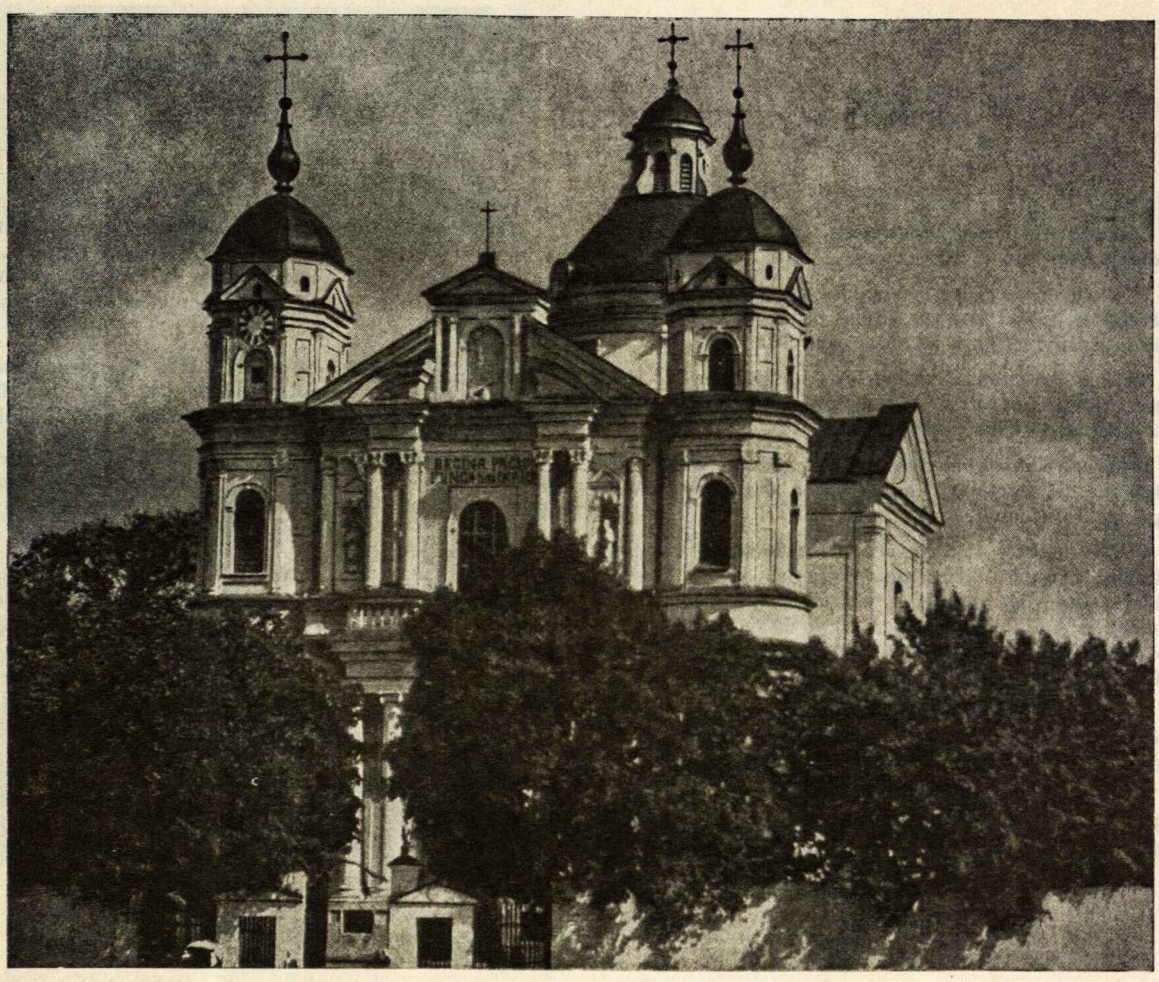

Šv. Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje

rio laiko, susirinkę į vieną vietą iš įvairių pasaulio kraštų, jau ir susikalbėti negalėtume, nes vienas vartotų kažkokį lietuviškai rusišką ar lenkišką, kitas lietuviškai vokišką, trečias lietuviškai anglišką, ketvirtas dar kokį kitokį žargoną... Todėl kiekvienas sąmoningas,, šviesus ir kultūringas lietuvis turi rūpintis vartoti gryną ir taisyklingą savo gimtąją kalbą.

Vasario 16 d. šventė yra Lietuvos prisikėlimo diena. Ji patogiausia proga kreiptis į Jus, jaunieji ateitininkai bei jaunosios ateitininkės ir kiti "Ateities" skaitytojai. Parodykime, kad tautos vertybės mums iš tikrųjų yra brangios. Gražiai vartodami savo gimtąją kalbą patys, būkime gimtosios kalbos apaštalai ir mūsų tautinėje visuomenėje!

* * *

Reikia priminti, kad tai yra nelengvas uždavinys. Visų pirma ,kaip jau yra sakyta, reikės kuopščiai ir atsidėjus savo gimtosios kalbos mokytis patiems. Šiam reikalui reikės domėtis geresniųjų mūsų rašytojų kūriniais ir iš jų imtis visa, kas kalbai reikalinga ir gražu. Jų pavyzdžiais turtinsim savo stilių, sintaksę, žodyną. Kalbos klausimais reikės domėtis savo susirinkimuose. Steigti net atskirus kalbos mėgėjų būrelius, ratelius. Jieškoti išmaningų žmonių pagalbos. Pavyzdingai ir uoliai lankyti įsteigtas šeštadienių lietuviškas mokyklėles. Žodžiu, reikės ir savo valios pastangų, ir kieto pasiryžimo, nes dabar teks patiems laimėti tai, ką laisvoje tėvynėje nesunkiai duodavo lietuviška mokykla.

Tačiau šitai neturi mūsų gąsdinti. Tai, kas iš tikrųjų yra vertinga ir brangu, niekados nėra lengvai pasiekiama. Be įtempto darbo nebūna ir brandesnių vaisių. Todėl ir savos kalbos tobulinimas yra ne dienos, ne savaitės, net ne metų, bet viso žmogaus gyvenimo darbas. Bet jis būtinas, nes gimtojoj kalboj suleistos mūsų pačių gyvenimo šaknys: neteksime kalbos — neteksime ir savo tautos, savo tėvynės.

O mūs šventas lietuviškas žodi,
Kaip ramunė mūs žemėj pražydęs,
Iš gimtųjų viensėdžių ir sodžių
Tu skambėk stebuklingas ir didis!
(B. Brazdžionis)

Henrikas Nagys

NAMAI

Vieną vakarą sugrįšiu vėl namo.
Bus skaidri, šalta žiemos naktis.
Švies didžiulės žvaigždės tolumoj,
Ir beržai stovės šalikelėm balti...

Taip prieisiu kelią į namus...
Tolumoj suvirps varpeliai—ir skambės, skambės...
Grįžulas tarp ąžuolo šakų plazdės...
Didelis, liepsnojąs, neramus...

Ir praversiu aš namų duris...
Pasigirs pažįstami balsai ir atspindys
Plazdančios ugnies ant mano veido kris...
Ir suplaks taip taikiai ir lengvai širdis...

POPIEŽIAUS PIJAUS XII MALDA ŠVENTIESIEMS METAMS

Visagali Amžinasis Dieve, visa širdim dėkojame Tau už didelę Šventųjų Metų dovaną.

O dangiškasis Tėve, kurs visa matai, kurs kiaurai peržvelgi ir valdai žmonių širdis, padaryk jas šiuo malonių ir išganymo metu klusnias savo Sūnaus balsui.

Tebūna Šventieji Metai visiems apsiplovimo ir šventėjimo, vidinio gyvenimo ir atsilyginimo metai, metai didelio grįžimo ir didelio atleidimo.

Duok savo tvirtybės dvasią tiems, kurie kenčia persekiojimus dėl tikėjimo, kad jie būtų neatskiriamai sujungti su Kristumi ir Jo Eklezija.

Globok, o Viešpatie, savo Sūnaus Vietininką žemėje, vyskupus, kunigus, vienuolius, vienuoles ir tikinčiuosius. Padaryk, kad visi, kunigai ir pasauliečiai, jaunuoliai, suaugusieji ir seni, būdami glaudžioje dvasios ir širdies vienybėje, sudarytų nepajudinamą uolą, į kurią sudužtų visi Tavo priešų puolimai.

Tesužadina Tavo malonė visuose žmonėse meilę daugybei nelaimingųjų, kuriuos neturtas ir skurdas įstūmęs į nepakenčiamas žmogaus gyvenimo sąlygas.

Gaivink alkį ir troškimą visuomeninio teisingumo ir broliškos meilės darbuose ir tiesoje sielose tų, kurie Tave vadina Tėvu.

Duok, Viešpatie, taiką mūsų dienose, taiką atskiroms sieloms ir šeimoms, taiką tėvynei ir visoms tautoms. Tesuspindi skaisčia savo šviesa taikos ir ramybės vaivorykštė virš Žemės, pašventintos Tavo dieviškojo Sūnaus gyvenimu ir kančia.

Visokio suraminimo Dieve! Didelė yra mūsų nelaimė, sunkūs yra mūsų nusikaltimai, nesuskaitomi mūsų rūpesčiai, bet dar didesnis yra mūsų pasitikėjimas Tavimi!

Jausdami savo nevertumą, kūdikiškai mes dedame savo likimą į Tavo rankas, jungdami silpnas savo maldas su užtarimu ir nuopelnais Garbingosios Panos Marijos ir visų Šventųjų.

Duok ligoniams kantrumo ir sveikatos, jaunuoliams tikėjimo tvirtumo, mergaitėms skaistumo, tėvams šeimų židinio palaimos ir šventumo, motinoms jų auklėjamajame darbe sėkmingumo, našlaičiams suteik meilingą globą, tremtiniams ir belaisviams — jų tėvynę, visiems — savo malonę kaip amžinosios dangaus laimės paruošėją ir laidą. Amen.

(Vertimas aprobuotas Romos Vikarijato
1949 m. lapkričio mėn. 24 d.)

262-sis GALILEJOS ŽVEJO ĮPĖDINIS

Šie metai viso pasaulio katalikams yra itin brangūs ir minėtini, nes mūsų motina Eklezija daugelyje vietų yra persekiojama, ir jos vaikai lieja kraują nemažiau, negu pirmaisiais krikščionybės amžiais. Be to, šie metai yra Šventieji Metai — įvairių malonių ir atlaidų laikas. Šv. Metus paskelbė ir pradėjo pats Šv. Tėvas Pijus XII, kuris pereitais metais šventė 50-ties metų kunigystės sukaktuves, o š. m. vasario mėnesį sueina 11 metų nuo jo vainikavimo popiežiumi.

Daug ir labai daug galima prirašyti apie Tą Garbingąjį Sukaktuvininką, tačiau visko vistiek nebūtų galima suminėti, nes jo darbuotei betkoks žmogiškas mastas bus permažas.

Dabartinis Šventasis Tėvas — Eugenijus Pacelli gimė 1876 m. kovo mėn. 2 dieną. Jo jaunystė tokia pat, kaip ir daugybės mokinių. Prieš 60 metų jis lankė gimnaziją savo gimtajame Romos mieste. Buvo stropus moksle, mėgo muziką, ypač gražiai išmoksta groti smuiku (kas net šiandien yra pastebima jo gestuose jam kalbant). Vasaros metu mėgsta laipioti po snieguotąsias Alpių viršūnes. Baigęs gimnaziją, įstoja į universitetą, studijų objektu teologiją, nes jaučiasi esąs šaukiamas kunigystei. Bestudijuodamas, netik galutinai suformuoja savo charakterį, bet įsigyja net keturis aukštojo mokslo pažymėjimus (daktaratus): teologijos, filosofijos ir abiejų teisių: kanonų bei civilinės teisės.

1899 metais balandžio mėn. 2 d. gauna kunigystės šventimus. Po to pereina dirbti prie Šv. Sosto į valstybės sekretorijatą — užsienio skyrių. Baigiantis pirmajam Pasauliniam Karui (1917. IV. 21.) kun. Eugenijus Pacelli paskiriamas Vokietijai nuncijumi. Tais pat metais (1917. V. 13)* konsekruojamas vyskupu. Vėliau prie savo pirmtakūno Pijaus XI eina Vatikano valstybės sekretoriaus pareigas. 1939 metais vasario 10 dieną Eugenijus Pacelli slaptoje konkliavoje suvažiavusių kardinolų išrenkamas popiežiumi, o vasario mėn. 12 d. įvyksta jo iškilmingas vainikavimas.

Nuo tada jis yra didžiausias autoritetas tikėjimo ir doros dalykuose visiems katalikams. Tačiau ne vien katalikams, bet ir visai žmonijai šiandien Šventojo Tėvo balsas yra tapęs vienu iš svariausių. Jo balsas yra Dievo balsas ir laiko balsas, nes, anot kardinolo Suhard, "kas išgirdo popiežiaus balsą, tas geriausiai išgirdo ir laiko balsą."

Mūsų meilė Šventajam Tėvui ir jo vadovaujamai Eklezijai charakterizuoja mūsų meilę Dievui ir meilę artimui. Taip pat mes galime didžiuotis ir džiaugtis šventu džiaugsmu, kad mūsų vyriausieji Eklezijos vadai šimtmečių istorijoj žiba it dangaus žiburiai pilname savo grožyje, nes pas juos neužtinkame tos disharmonijos tarp veiksmų ir žodžių, kaip pas daugelį žemiškųjų valdovų. Jam yra žinomi bei artimi ir mūsų vargai, tiek esančių čia, šiapus geležinės uždangos, tiek mūsų brolių ir sesučių, kovojančių ir vargstančių tėvynėje. Kad nepalūžtumėm ir išliktumėm tvirti tose kovose, jis užpernai vasarą paskyrė Šv. Kazimierą **ypatingu Lietuvos jaunimo globėju ir pavyzdžiu.**

Gi mūsų, kaip katalikiško Lietuvos jaunimo pareiga yra melsti Viešpatį, kad dabartinį Šventąjį Tėvą, nors ir sulaukusį nemaža metų, dar ilgai užlaikytų tvirtą, kad jam pavyktų žmoniją sugrąžinti į normalaus gyvenimo vėžes ir kad savo laiminančia ranka į namus parvestų visus tuos, kurie yra jų netekę.

Samogitus

* Tą pat dieną Fatimoje, Portugalijoje apsireiškia vaikučiams Šv. P. Marija.

Tuojau prasidės Šventieji Metai...

Popiežius Pijus XII atidaro

Šv. Petro bazilikos duris

TAIP PRASIDĖJO ŠVENTIEJI METAI

(Laiškas iš Amžinojo Miesto)

Kaip džiugus, viltingas gandas, visą žemės rutulį žaibu apskriejo lauktoji Šventųjų Metų atidarymo žinia. Vienintėlė šviesi ir guodžianti žinia šiose perdaug jau netikrose ir grėsmingose, kaip niekada galbūt, mūsų dienose. Dėl to nenuostabu, jei šis faktas atsistojo ne tik katalikiškojo pasaulio dėmesio centre, bet ir aplamai pasaulinių įvykių eilėje užėmė tikrai neeilinę vietą, sukeldamas daugiau ar mažiau viso pasaulio dėmesį.

Kaip jau žinoma, Šventieji Metai prasidėjo Kūčių dieną iškilmingomis taip vadinamų Šventųjų Durų (Porta Santa) atidarymo ceremonijomis Patrijarchalinėje Vatikano Bazilikoje. Iš anksto atsisakydamas pastangų atkurti pilną šio iškilmingo atidarymo, kuris kartu buvo didinga ir jaudinanti šimtatūkstantinės minios tikinčiųjų manifestacija, vaizdą — tai būtų bergždžias mano plunksnos užsimojimas—, šiame laiške bandysiu tik gana paviršutiniškai aprašyti porą tos dienos Amžinajame Mieste momentų.

Visose Katalikų Eklezijos apeigose, taigi ir šiose atidarymo, slypi gili prasmė, kurią dera keleta minčių prisiminti, pirm negu pereisime prie paties iškilmių aprašymo.

Atidarymo apeigų simbolika

Tą dieną, pagal idealų apeigų išpildymą, didžioji Šv. Petro Bazilika turėjo būti ne tik uždaryta, bet ir visiškai tuščia. Šitas kelioms valandos uždarymas turėtų vaizduoti ilgą žmonijos atsiskyrimo nuo Dievo kelią. Ne tik to atsiskyrimo, kuris tęsėsi iki Išganytojo atėjimo, bet ir šito, kuris tęsiasi iki mūsų laikų ir, kaip niekada, mūsų dienose visu baisumu apsireiškia.

Užmūrytų durų kliūtis simbolizuoja nuodėmę. Kaip durų mūras užstoja įėjimą, taip nuodėmė akla, neperžengiama siena visiškai mus atskiria nuo Dievo. Nuodėmė yra vienintėlė tragiško žmogaus atskyrimo nuo Dievo priežastis. Tik dėl jo žmonės taip toli nuo Dievo, o žemėje vyksta baisūs dalykai.

(Kol nėra skirianti nuodėmės siena pašalinta, niekas niekada nenugalės šio atstumo, visados kelias į Dievą bus užstotas. Nuodėmes atleisti, sutaikinti žmogų su Dievu, atverti jam kelią atgal prie Dievo, tegali tik Tas, kuriam žemėje ši galia yra duota. Tai yra Kristaus Vietininkas. Dėl to patsai Šv. Tėvas atlieka šias įspūdingas ir giliai prasmingas Šventųjų Durų atidarymo ceremonijas.

Pirmaisiais krikščionybės amžiais tikintiesiems už sunkias nuodėmes uždedant viešą atgailą, būdavo draudžiama įeiti į Dievo namus, ligi neprisiartindavo Velykos. Šventieji Metai yra šita didžioji Prisikėlimo Šventė, kada suteikiama proga visam pasauliui sugrįžti, kaip sūnui paklydėliui, pas Gerąjį Tėvą, kurio plačiai atvertos durys laukia didelio grįžimo...

"Atidarykite duris, nes Dievas su mumis"

Kai mieli "Ateities" skaitytojai ankstyvą Kūčių rytą kad tai buvo tikrai tas pats laikas, už visus garantuoti nesiimu!), pilni kalėdinės nuotaikos, savo mintimis nugalėdami skiriantį tūkstančių kilometrų atstumą, skrido į krikščionybės širdį — Romą, prie Apaštalų Kunigaikščio Karsto papėdės, čia visos Amžinojo Miesto gatvės, vedančios į didžiąją išdidžių kolonų apsuptą Šv. Petro aikštę, buvo sausakimšai pilnos skubančių pėsčių ir važiuotų.

Kiekvienos iškilmės Šv. Petre sutraukia milžiniškas minias, o ką kalbėti apie šią retą progą, kada ir iš įvairių kraštų visom susisiekimo priemonėm jau iš anksto gausiai suplaukė pirmieji maldininkai. Dėl to ir ceremonijos buvo ta prasme pakeistos, jog į Baziliką buvo leidžiama pro šonines duris su atitinkamais įėjimo bilietais.

Pačios atidarymo apeigos turi vykti Bazilikos prieangyje, prie užmūrytų durų. Tačiau čia, palyginti, tik nedaugeliui tėra vietos. Kairėje Šventųjų Durų pusėje buvo paruoštas Šv. Tėvo sostas. Priešais — tribūnos aukštiesiems valstybių atstovams ir reprezentantams. Iš šonų — vietos kardinolams ir vyskupams. Toliau chorui ir kviestiesiems svečiams.

Dešimtys tūkstančių žmonių nuo ankstaus ryto Bazilikos viduje, prieangyje ir milžiniškoje aikštėje tylėda-

MIELAS LIETUVIŠKASIS JAUNIME

Ateities persikėlimo į Jungtines Amerikos Valstybes proga tikslu pažvelgti į jos nueitąjį kelią.

Pirmu žvilgsniu jis yra varsuotai įvairus ir neatjungiamai surištas su Lietuvos gyvenimu. Dar caristinės okupacijos metais Ateitis žadino tautinį susipratimą ir vadavo lietuviškąją inteligentiją iš rusiškojo nihilizmo įtakos. Nepriklausomybės laikais Ateitis auklėjo mokyklinį jaunimą savarankiškos krikščioniškos lietuvių kultūros dvasioje. Kiekvienu atveju tai buvo naujumo kibirkštys pilkėjančioj ir stingstančioj visuomenės nuotaikoje. Ateitis savo mintimis veržėsi labiau į priekį, jaunimui atskleisdama naujuosius idealus. Skelbdama obalsį "Viską atnaujinti Kristuje", ji patiekė jaunimui gražų derinį lietuvybės katalikų pasaulėžiūros šviesoje. Tuo atžvilgiu Ateitis buvo veržli, savarankiška — ji kovojo už naująjį pasaulį.

Ateities kelias buvo tiesus ir garbingas. Savo puslapių ji nesutepė pataikavimu momento galingiesiems. Ji nekeitė savo veido ir krypties įtakingųjų užmačioms patenkinti. Per kilnus buvo jos obalsis, kad ji bent valandėlei galėtų jį pamiršti ir palūžti nuo pirmojo spustelėjimo. Kai Moksleivių Ateitininkų Sąjunga, faktinasis Ateities leidėjas, buvo uždaryta, Ateitis dar intensyviau vykdė sėjėjo darbą, tada dar geriau surasdama trąšios dirvos savo beriamai sėklai.

Į bolševikinės ir nacinės okupacijos metus Ateitis įžengė užgrūdinta kovoms. Neapvylė jos ir tie, kurie jos mintimis gyveno. Ateities redaktorių eilė yra papuošta kankinio vainiku. Prof. Pr. Dovydaitis, Ateities steigėjas, yra ištremtas į Sibirą. Vl. Bizauskas, pirmasis Ateities redaktorius, bolševikų nužudytas Červenėje. Redaktoriai Januškevičius ir K. Bauba abu nacių nukankinti Stutthofo koncentracijos stovykloje. Kun. Alf. Lipniūnas, dr. Ign. Skrupskelis, inž. A. Šapalas, Masaitis ir daugelis kitų žuvo kaip Lietuvos kankiniai toli nuo savo tėviškės laukų. Vardan Ateities skiepytų lietuvybės ir krikščionybės principų jie drąsiai pasitiko kankinimus ir mirtį, tuo paryškindami išpažįstamų idėjų aktualumą ir įprasmindami jų tolimesnę egzistenciją.

Bandymo laikas nėra pasibaigęs. Dabartinė emigracija patieks daug naujų uždavinių. Ir čia turės pasireikšti tiek daug kilnumo ir garbingumo, kiek jo buvo šioje netolimoj praeityje. Ateitis skelbs savo mintį, kad maža tauta gali būti galingesnė ir už didžiąsias savo kilnia dvasia ir tvirtu charakteriu. Ji ieškos jautria meile Lietuvai degančių širdžių, kurios pasiryš išlaikyti gyvą lietuviškąjį žodį, gražius krikščioniškuosius papročius, kurie patys nuodugniai pažins ir kitiems pavaizduos Lietuvos kraštą, jos istoriją, savo tautinį meną, kurie liepsnos Lietuvoj kovojančių brolių didinga dvasia.

Ateitis ragins lietuviškąjį jaunimą ugdyti kilnią širdį, gyvenančią aukštais idealais, stiprią valią, grūdinamą dideliems ateities žygiams, veiklų protą, skinantį kelią žmonių bendruomenėje, tvirtą kūną, šiurkščioms gyvenimo sąlygoms sušvelninti.

Šioje emigracijoje stipraus charakterio ir kilnios dvasios jaunuoliai-ės bus patys svarbieji Lietuvos ir jos krikščioniškosios kultūros apaštalai.

Mus supančios tautiniai svetimos, o dažnai ir tautiniai savos aplinkos nemokės pakęsti mūsų jaunimo idejinio ryškumo. Vieni reikš nepasitenkinimo dėl jūsų sąmoningo lietuviškumo, karštos meilės Lietuvai. Sąlygos bus sudaromos jus sulieti su aplinkos visuomene ir paversti jus neryškia pilkos masės dalimi. Kiti nepakęs jūsų katalikiškosios pasaulėžiūros ir tai vadins netoleranciją, srovingumu ir net partiškumu, toleranciją tepripažindami tiktai beidėjingumui bei užslėptam, sistematingam jaunimo nukrikščioninimui.

Ir čia Ateitis budės. Ji rems ir ugdys sąmoningą aukos darbais pagrįstą lietuviškumą. Ji auklės jus gerais, nuosekliais katalikais, kurie savo žmogiškąją vertę labiausiai iškelia, gyvendami pagal Kristaus skelbiamą mintį.

Ateitis žengs tvirtai **savu keliu.** Nepalinks kaip nendrė pavėjui, atrems audras, kaip užgrūdintas tvirtas ąžuolas. Ji kvies tave, lietuviškasis jaunime, jautriai atsiliepti jos balsui.

Adolfas Damušis.

1950 m. sausio m. 15 d.

---

mi, su augančiu įtempimu, laukė prasidedant iškilmingo momento. Iš tikrųjų ta susikaupusi įvairiaspalvė visų rasių, kalbų ir tautų mišinio minia yra kažkas neaprašomo. Ją galima tik pajusti, kai patsai jos lengvam ūžime išnyksti.

Apie 10 val. Šv. Tėvas apleido savo privačius kambarius. Po kiek laiko Bazilikos prieangyje pasirodė didinga eisena: garsioji šveicarų gvardija savo iškilmių uniformose, aukšti Eklezijos ir pasauliečių dignitoriai, baltos, iš lėto žengiančių, vyskupų, arkivyskupų ir kardinolų eilės, o gale — auksinėj kėdėj po baldakimu, pakėlęs laiminančią ranką, Šv. Tėvas. Palikęs nešamąją kėdę, Šv. Tėvas atsisėdo į paruoštą sostą. Užviešpatavo milžiniška tyla, nes priartėjo didysis momentas. Po trumpos maldos Šv. Tėvas atsistojo ir su sidabriniu plaktuku rankoje priėjo prie jo Pirmtako užmūrytų durų. Sudavė pirmą sykį ir užgiedojo: Aperite mihi Portas (atidarykite man duris). Tada antrą kartą, o garsiakalbiai atkartojo plaktuko smūgį ir žodžius: Introibo in domum tuam, Domine (įžengsiu į tavo namus, Viešpatie). Ir trečią kartą dar stipriau ir galingiau: Aperite Portas, quoniam nobiscum Deus (atidarykite duris, nes Dievas su mumis).

Grąžinęs plaktuką, grįžta į sostą, o tuo metu visas durų mūro blokas virsta į Bazilikos vidų ir technikos pagelba greitai pašalinamas. Durų slenkstis nuplaunamas švęstu vandeniu. Tada Šv. Tėvas, laikydamas kairėje rankoje degančią žvakę — tikėjimo ir meilės simbolį, dešinėje kryžių — aukščiausio atleidimo galios žemėje ženklą —, prisiartino prie jo paties atidarytų durų ir pirmas įžengė Bazilikon. Jį sekė kardinolai, vyskupai, aukštoji Šv. Tėvo palyda, Romos kleras. Laikrodis rodė 10.55. Tai buvo pati didžiojo Jubiliejaus pradžia. Į kylantį padėkos Te Deum, galingais dūžiais atsiliepė didysis Šv. Petro varpas. Lyg nesibaigiantis aidas jam atsakė keturių šimtų Romos bažnyčių varpai. Iki šiol tylėjusi ir pasyviai stebėjusi minia staiga atgijo. Ją užliejo neaprašomo entuziazmo banga, begalinis džiaugsmas. Iš vien be paliovos įvairiomis kalbomis aidėjo valiavimai ir kurtinantis plojimas. Tai iš dėkingumo Šv. Tėvui, kurs nešamas per Bazilikos vidų prie didžiojo altoriaus laimina nepavargstančia ranka abiejose pusėse suklupusius žmones.

Tokia tai buvo Šventųjų Metų pradžia. Metų, kada visas pasaulis vadinamas grįžti ir grįžtančiųjų laukia didelis atleidimas. Mums gi, kurie šiandien jaučiamės ypatingos nedalios ir skausmo prislėgti, telieka dar karščiau kalbėti nuostabiai gražią Šventųjų Metų maldą, kurioje taip jautriai yra sudėti visi mūsų didieji prašymai ir troškimai.

Pragaro galybės siaučia

Ši nepaprasta diena nepraėjo tačiau be bandymų sudrumsti pakilią jos dvasią. Už visų tų bandymų stovi mums gerai pažįstama ilgoji, visa pasiekianti ranka. Tuo pačiu metu, kada vyko iškilmingos apeigos, jos diriguojami Darbo Rūmai prie vienos iš didžiųjų Bazilikų organizavo mitingą, kai kur net grąsinančiais kvietimais sušaukdami žmones. Energingos tvarkos organų priemonės iš anksto užbėgo kėslams už akių ir masinis mitingas nepavyko, apie jį daugelis tik iš laikraščių tepatyrė. Iš tos pačios pusės po to buvo bandyta paskelbti generalinį streiką, kuris taip pat nepavyko ir po poros valandų nuo paskelbimo buvo atšauktas. Tepavyko tik gerai organizuotai kelių dešimčių bandai užpulti ir akmenimis apmėtyti Ispanijos pasiuntinybės rūmus.

Taigi ir pirmosios Šventųjų Metų dienos kalėdinę rimtį Amžinajame Mieste suaižė skubančios greitosios policijos rėkiančios sirenos... **—DIXI.**

SENIS

Mes buvome kely į metus kuriuose nebe viskas leidžiama ir kuriuose patsai pradedi gėdintis jaunų veiksmų, kad nepasirodytum nerimtas. Mes laikėme savo baigiančias pabėgti dienas vienu iš brangiausių turtų ir buvome į jas, kaip mirtin einąs šykštuolis į auksą, įsikabinę. Mes bijojome kalbėti apie metus ir ateitį, nors joje mes nemokėjom savęs įsivaizduoti kitokiais negu buvome. Mes laikėmės įsikabinę savo paskutinių dienų ir dažnai netikrumas ir visko praėjimas guldavo mūsų širdis. Ir, kad nenubėgtų tos paskutinės dienos neįsibrėžusios į atminį, į kurias galėtum vėliau pažiūrėti atsigręžęs atgal, kaip į apsnigtą lauką, kuriame skaudžioj mėnulio šviesoj gulėjo tavo paties pėdos, mes stengėmės būti, kaip gimnazistai dideliais būriais ir jausti vienas kito artumą, kuri vėliau nebegalėjo būti tokia tampri ir neišdaloma. Mes kiekvieną sekmadienį, nuo pat pavasario, kuris čia ankstyvas ateidavo į stovyklos kiemą ir apylinkes ir parodydavo ne vieno veide liepsnų pėdsakus ir lijančią ant žiedų šviesą, išeidavom į laukus. Žaliai pilkos pamiškės ir mažos pievų gėlytės rodė gyvenimo šviežumą ir kartais būdavo gaila, kad negalima žmogui, kaip gamtai, pavasarį fiziniai atgimti. Kartais būdavo labai ramios tos pievos ir pamiškės, ir kai mes nustodavom juokęsi ir dainavę man atrodė, kad miškas kalbasi su saule ir pievų gėlės amžiną Dievo sapną sapnuoja. Mūsų buvo nemažas būrys. Kartais dešimt, kartais iki dvidešimt. Visi buvome maždaug vienmečiai, tik mergaitės gal buvo jaunesnės. Tarp mūsų buvo vienas draugas Julius, kurį mes visi seniu vadindavom. "Senis", šaukdavom juokdamies ir niekam neatrodė, kad nuo to jam būtų buvę nemalonu. Atrodė daugeliui, kad jo vadinimas seniu darė visus kitus jaunesniais. Jei kartais jis eidavo susikabinęs su mergaitėmis, kaip buvome įpratę, kiti jį nustumdavo šaukdami: "Seni, palik mums!" Ir dažniausiai jis nieko neatsakydavo, gi jei kartais atsikirsdavo, jo žodis būdavo kietas ir aštrus. Bet visa tai netrukdė mums būti draugais ir negalima būtų pasakyti, kad mes mylėjom jį mažiau negu ką kitą. Ir vieną kartą kai mes susėdom, artėjančio rudenio dieną pamiškėj, jis mums tarė:

—O ar žinot kodėl aš senis?

Mes tylėjome. Kiekvieno galva perbėgo ta pati mintis: gal dėlto, kad už visus stambesnis, aukštas, truputį palinkęs ir veide keletas gilių bruožų ir didelės mėlynos akys mažyčių raukšlelių užgultos. Bet mes to nė vienas nenorėjome pasakyti ir valandėlę tylą drumstė tik beržo šakos. Šventadienišką dangaus mėlynę skaldė toli leidžiami vaikų aitvarai ir planeriai, kartais jie stipriai krisdavo žemyn ir prie pat žemės juos vijosi šešėliai kaip mirtis. Nepaprastai mažas vėjas judino netoli esančioj kūdroj švendres ir viskas atrodė, kaip vaikystės sapnų paveikslas ar piemenio vasaros sekmadienio vidudienis.

—Taigi, ar žinote? Žinau, kad ne. O todėl, kad aš nebesu pats savo veide.

Mes nustebę tylėjome. Kažkas pabandė dainuoti ir dvi eilutes "Ateik ir pamatysi miela" sugėrė miškas.

—Aš galiu jums papasakoti kodėl,—tarė jis mums keliems arčiau jo sėdintiems, ir jo balsas buvo duslus ir nešventadieniškas. Bet ne visi norėjo klausyti. Mūsų buvo apie dešimt ir tylą išlaikyti ilgiau kaip minutę buvo sunku. Vėl du posmai nuslydo nušienauta pieva.

Aloyzas Baronas, mūsų jauniausios kartos rašytojas. Gimnaziją baigė pirmaisiais bolševikmečio metais Kaune. Studijavo literatūrą Kauno ir Frankfurto universitetuose. Dar gimnazijoj būdamas, pradėjo rašyti eilėraščius ir prozą, bendradarbiavo "Ateityje." Vėliau daugelis jo kūrinių tilpo ir kitoj spaudoj.

Baronas yra daugiau beletristas, kaip poetas. Ypac sėkmingai reiškiasi kaip gabus modernios psichologinės novelės kūrėjas. Okupacijų ir tremties metai ir jam davė daugiau minusų, negu pliusų. Tačiau šiurpūs karo pergyvenimai ir patirtas vargas jį labiau subrandino ir užgrūdino, o jo kūrybą dalinai nudažė liūdesio, gyvenimo tikrovės ir kančios motyvais. Savo kūrybai tematiką Baronas ima iš skaudžiai realaus dabartinio gyvenimo ir, viską įvilkęs į nepaprastai vaizdžią, gyvą ir įdomią novelės formą, tuo pačiu pavergia ir skaitytoją.

Reikalui esant, labai gabiai rašo ir jumoristinius dalykus. Okupacijų metais parašė jumoristinių eilėraščių ir dainų, kurios visame krašte tapo labai populiarios.

Spaudai turi parengęs eilėraščių rinkinį, vaikams eilėraščių rinkinį ir pora novelių rinkinių, iš kurių vienas, gal būt, greitai išeis iš spaudos. Šiuo metu Baronas gyvena Čikagoj, dirba vario fabrike, baigia rašyti romaną "Nelygų Kelią" ir gyvai domisi lietuviškojo teatro bei kultūros klausimais, dažnai jais pasisakydamas mūsų perijodikoj. Aloyzas Baronas yra vienas iš produktingiausių paskutinio meto jaunųjų lietuvių rašytojų.

—Klausykite, pagaliau! — sušuko vienas ir vėl minutę buvo tyla, kuria pasinaudojo Julius.

—Ne, tai nebus perdaug įdomu. Jūs tai supratote iš to, kad aš jums galiu visiems papasakoti. Patys įdomiausi dalykai yra tie, kuriuos tegalima papasakoti tik vienam arba dviems asmenims! Bet turime laiko ir, be to, tai ilgai neužtruks.

Vieni žiūrėjom į toli sklaidančius planerius, dvi mergaitės atsistoję ėmė skinti laukines uogas, retkarčiais jomis mėtydamos visus, vienas su pasigėrėjimu ramtė lazdyno lazdą, gi mes keletas žiūrėjome į Senį.

—Taip,—vėl tarė jis,—tai buvo seniai. Prasidėjo seniai ir tai nuo panašių dalykų, — parodė jis į drožianį lazdą. Drožėjas pakėlė galvą ir mergaitės skynusios slyvas atsisėdo vėsion pievon.

—Aš buvau tada vaikas. Pirmųjų vasarų piemuo. Ir peilis tais metais buvo visų mūsų svajonė. Droždavau aš ir mano draugai, šiukšlindavom kambarį ir nieko iš to neišeidavo daugiau, kaip maži malūnėliai, kuriais buvo apkarstytos visos mūsų tvoros. Aš kai kam jau sakiau, kad mūsų ūkis buvo pačiame miestely ir kad aš turėjau brolį ir seserį. Aš buvau nutartas mokyti. Tėvo tokia valia buvo. Bet tai gal neįeina į šią temą. Tai mažai liečia mano mokslą ir ūkį, tai liečia seserį kuri yra už mane penkiais metais jaunesnė ir jai dabar apie dvidešimt keturius. Ir jei atmetus tą laiko tarpą kada mes esame išmesti iš tėvynės, kai aš ją palikau, ji buvo pačiuose gražiausiuose savo gyvenimo metuose. Ji turėjo būti graži, bet ji tokia nebuvo ir todėl ji šiandien nėra su manimi.

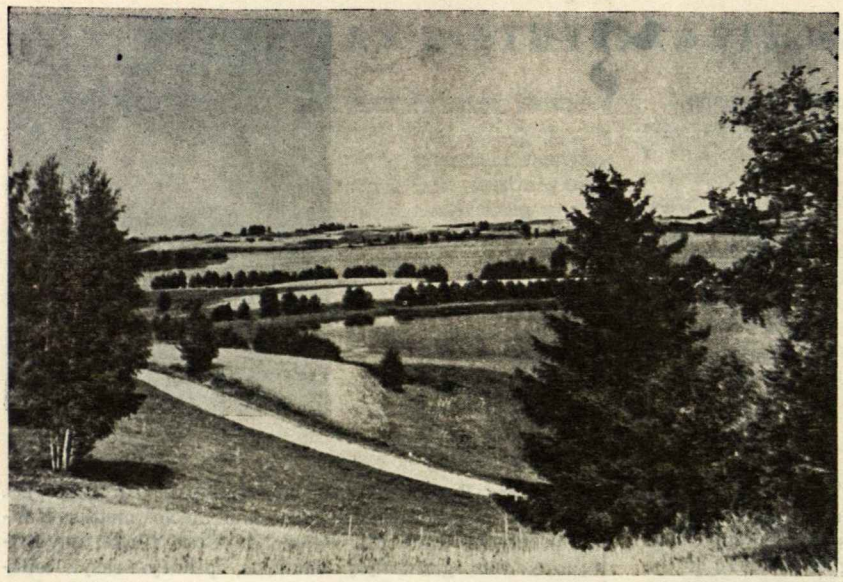

Gražu, gražu mūs' Lietuvoj...

V. Labanausko nuotrauka

Jis nutilo valandėlei, lyg tam, kad mes dar kartą galėtume pažvelgti į jo veidą, kurį keletą metų matėme beveik kasdieną, ir apspręsti ar tikrai jo sesuo galėjo būti graži. Ir kai aš žvilgterėjau į jo tiesią nosį, dideles akis apvestas kampuotais, juodais lyg išpešiotais ir išdažytais antakiais, juodus plaukus ir šviesų veidą, susidariau gražios sesers vaizdą, užmiršdamas, kad jis pasakė tokia nebuvus. Vienas iš draugų vis dar drožia, keletas mergaitėms padeda ant kelių galvas ir bando patogiau įsitaisyti. Šios peša, ir muša iki nusileidžia. Senis ištiesia ranką, ilgai lanksto karklo vytelę, paskui ją nulaužia ir kapoja su ja pievą, lyg rodos kažkokios mažai girdėtos dainelės taktan. Mano širdis nebyliai muša ir akys klaidžioja nematydamos aplinkos, nes man rodos, kad aš kažką toj pievoj tarp nuolatinių draugų girdžiu. Gal pro jaunus beržus skamba tamsus metų šauksmas.

—O tai visa atsitiko tada, kada sesuo dar buvo maža,—tęsė jis vėl vis kapodamas vytele pievą,—ir jei jūs turėjot seseris, atsiminkit jas jų mažaisiais metais.

—O mergaitės brolius, — kažkas įmeta repliką.

—Taip, jei neturit, atsiminkit pažįstamų mažametes mergaites, kurios jus užpila šimtais klausimų ir moka daug žavių eilėraštukų apie lėlę ar jos vežimėlį, apie tėvynę, mamytę ar vasarą. Aš tai primenu todėl, kad po to jūs mane geriau suprasite. Geriau, nes taip sunku kitą suprasti ir mes daromės juokingi kitiems savo pasakojimais ir įsivaizduotu ir bereikšmiu kankinimusi dėl niekų. Aš ėjau per daug dienų ir per daug metų, ir vėjo kvėpavimai dar kabo mano rūbuose, bet tai visa dar neišdilo. Sesers mažos vaizdas. Ir antras, paskutinis, jau užaugusios.

Jis vėl nutilo. Iš mūsų, keturių mergaičių ir šešių vyrų būrio, jaučiau, daugeliui tas pasakojimas buvo įgrisęs ir keletas vėl bandė dainuoti. Ak, mes buvome kiekvienas šimtus nuotykių turėję ir artimo vargas buvo tolimesnis už jį patį. Niekas nebeklausė, pievoje skambėjo juokas ir miškas mojo mums, o rugsėjo vasara žydėjo paskutiniu savo grožiu. Ir kam rūpėjo kažkada buvusi mažytė sesuo, kuri jau yra panelė ir paliko ten, kur dagelio patys brangiausi žmonės, ir tik atminimai begalėjo juos čia atvesti. Ir kai saulė raudonus rūbus mėtė žemėn rengdamosi gulti, mes ėjome namo, tas kuris drožė lazdą ir, dabar beeidamas vėl ją piaustinėjo, tarė:

—Na, Seni, ką norėjai papasakoti?

—A, neįdomu.

—Vistiek papasakok, nusibodo dainuoti,—tarė du nerūpestingi balsai, visai nepasirengę klausyti.

—Matai, — tarė vėl Julius, mojuodamas vytele ir žengdamas sunkiu žingsniu, — ėjo metai ir širdys alsavo kaip vynas, o vaizdas mažos sesers nesusiplakė su užaugusios sesers vaizdu, nors kančia jos ir mano augo kartu su mūsų metais. Taigi, kaip sakiau, mėgome drožti ir kai suo sėdėjo priešais mane ir, patempusi lūputes, žiūrėjo į peilio švytravimą ir lekiančias mažytes skiedras, kurias kartą ant aslos atsisėdęs drožiau malūnėliui sparnelį, seji rinko į margos suknelės, tai kaip šiandie atsimenu, sterblę.

Mes ėjome tylūs. Vakaras sėlino, kaip šuo, o rūkas ir tamsa metė tinklą ant mūsų. Senis valandėlę tylėjo ir tik mūsų žingsniai skambėjo einant maža asfaltuota alėja, kuriai kažkas buvo davęs "Piemenų alejos" vardą. Pirmoj gretoj su dviems mergaitėms ėjo tas kuris lazdą drožė ir kai viena jų jam buvo perdaug lipšni, mano širdis virpėjo, kaip liepsna.

—Na, ir kas, kad drožei? — paklausiau negalvodamas.

—Taip. Piausčiau, ir peilis nusprūdęs nuo drožiamo gabalo pataikė seseriai Valei tiesiog į lūpas ir jas perkirto. Klyksmas ir kraujas. Ne aš negaliu, — papurtė galvą Senis, ir mergaitės pasitraukė toliau nuo drožiančio lazdą, ir gal dėlto po valandėlės kilo juokas.

—Oje, kaip baisu,—tarė viena iš mergaičių ir mes sustojome. Mus sudomino įvykis ir klausimų, kaip sunkių akmenų ar medžių krūva užgulė Senį ir niekam nebereikėjo liepti klausytis.

—Ar labai? Ir kaip toliau? Sugijo?...—pylėsi klausimai ir aš pagalvojau, kad jie visi buvo be reikalo, nes tai buvo jau prieš daug, galbūt prieš dvidešimt, metų, ir per tą laiką buvo didesnių nelaimių, ėjusių septyniamyliais batais paskui mūsų dienas ir valandas.

Senis atsirėmė tvoros ir apsidairė po dangų. Mes susėdome ant cementinio tvoros pamato. Galbūt mus smalsumas prislėgė, o gal noras pabūti kartu, ir kas žino kas. Senis atsistojo prieš mus ir, kapodamas vytele per savo juodas, neprosytas kelnes, tęsė:

—Jeigu įdomu, tai aš galėčiau pasakyti prie to, kad aš, kai sesuo perdaug ko nors reikalaudavo, paimdavau ir, neva peiliu nusidūręs, atsiguldavau ant žemės ir vaizduodavau mirusį. "Juliuk", šaukdavo ji, "Būsiu gera", ir tas jos baimės ir manęs gailesio šauksmas, kurį galbūt jau seniai ji pamiršo, ir šiandie tebėra gyvas, ir, man rodos, kad jis mane galėtų ir tikrai mirusį prikelti. Bet nesvarbu būtų, pagaliau, ir tai, jei tos smulkmenos ant viso to padaryto peiliu neatitaisomumo negulėtų ir jo dar labiau nesunkintų. Taigi, o jos lūpos negijo. Sugijo ir vėl užbiuro ir paliko rantuotos ir negražios. Ir dantys pro vieną plyšį matėsi. Taigi. O aš buvau kaltas. Tada namiškiai buvo laukuose su vyresniu broliu ir, kai jie grįžo, iškraustė mane iš palovio ir nusuko nuo mažos sesers galvutės kruviną rankšluostį, kurį aš buvau užsukęs. Mane galėjo negyvai užmušti, bet dažniausiai gyvenime jokia, net ir dešimteriopai didesnė kančia nepajėgia atpirkti to, kas buvo kartą padaryta.

Mes sėdėjome ant tvoros ir vienas batu braižė smėlį, kiti šmėgojo vytelėmis, Julius stovėjo ir, galvą nuleidęs, vis kirto vytele į kelnes, lyg savo graudumą ar prietemą sukapoti norėdamas. Vakaras buvo priėjęs visai arti ir užpildęs tarpus tarp mūsų. Ir šaltis lengvas, labai lengvas, šimtą kartų lengvesnis už pasakojimo turinį, glostė mūsų pečius ir skruostus ir kai ką vertė nusipurtinti. Didžiuliai stovyklos blokai sužibo tūkstančiais langų, lyg rodos jie norėjo visais savo popierium neužkamšinėtais stiklais išspinduliuoti žemei nostalgiją ir kančią, kuri buvo už jų nenueinanti ir nenunešama, kaip kalno šlaitas.

—Ir augo ji ir nebuvo graži vien dėl negražių lūpų, kurios šiaip yra svarbiausias papuošalas. Ir kalba jos nebuvo švari, ir balsą gerą bijojo parodyti dėl nelygiai ištariamų žodžių. Aš mokiausi mieste, brolis ūkininkavo ir rengėsi vesti. O sesuo augo. Augom abu. Taip, bet nevisai malonu, nors labai paprasta, kai su tavo metais auga kančia. Ir kai sesuo buvo jau gerokai paaugusi kilo klausimas tėvams, kur ją reikės dėti. Brolis rengėsi vesti ir sesuo jautėsi būsianti nereikalinga. O aš gyvenau mieste ir lyg kerštui diena dienon vis labiau ėjo į madą dažytos lūpos ir juo ryškesnės jos būdavo, juo dabiau degindavo širdį, kad seseriai niekada neteks dažytis, ir puoštis nebus reikalo. Ir tos raudonos lūpos primindavo man kraują ir jos buvo ne raudonos, bet ugninės. Tai perdaug sentimentalu ir gėda man pasakoti. Ir tai aš pasakau, kad reikia fono tam, kas vėliau įvyko, kaip mūsų besifotografuojančiam būriui šilkinių krūmų ar drebančio vėjuje miško vaizdo. Nuėjo metų eilė ir, kai pirmą kartą per miestelį ridenosi karas, brolis žuvo lyg tam, kad paliktų seseriai ūkį. Aš buvau iš namų išėjęs ir nenorėjau grįžti. Brolis savo mirtimi tikrai kai ką išsprendė, nes sesuo turėjo tapti tikrąsis ūkio savininkas ir darbas galėjo leisti jai užsimiršti. O aš dažnai kvailai pagalvodavau, kad ūkis pinigas, ir sesuo galės užtai vyrą pirkti. Tikriau suvilios ji ne puošnumas, kaip kitų moterų, bet žemė, nepasibaigiančiu grožiu ir jaunyste.

—Geriau negraži ir bloga moteris jeigu kartu su ja yra graži ir gera žemė,—pertraukiau pasakojimą tarpu, ir kiję juokas jį praplatino. Bet Senis nekreipė dėmesio. Jis degė noru pagaliau pasakyti tai ką norėjo, ir aš mačiau, kad jis pats šioje prieblandoje stebėjosi, kodėl taip ilgai nepapasakojo to, nes jį liūdesys ėdė labiau, kaip rūdys.

—Praėjo metai okupacijų ir gaudymų. Praėjo metai nuolatinių kalbų, kad nebesugrįš niekada rytai ir žemė ir žmogus bus laisvas. Bet matėsi, kad žemė nebus laisva ir reikėjo nors pačiam tapti laisvu. Galėčiau dar priminti, kad niekada nebuvo mūsų namuose linksma, nes jei ateidavo mano draugai, sesuo visada būdavo liūdna ir aš jaučiausi jos liūdnumo priežastis. "Valyt, ko nusiminus?" sakydavau aš jai,—tarp kitko aš jai būdavau perdėtai švelnus,—"Nieko" ji šyptelėdavo savo sužalotomis lūpomis ir vėl toliau liūdna būdavo. Kai rengėmės bėgti ji man tarė: "Ko man bėgti? Kas man ką darys?" ir aš tam jos teigimui ilgai ieškodavau atsakymo. Ir tėvai man pagelbėdavo sakydami, kad dviems geriau bus pasaulyje negu vienam. Taip, tai paprasta ir daug kartų girdėta ir visi panašiai kalbėjo ir darė. Mes ilgai delsėme ir kai jau buvo pervėlu išvažiavome arkliu.

Vakaras atėjo dar giliau, ir tamsa stovėjo tarp mūsų, bet ji mūsų neskyrė bet glaudino. Arti susiglaudę sėdėjome visi, ir mergaitės laikė rankas pasidėjusios ant kelių ir vyrai ant jų pečių. Julius vis stovėjo prieš mus toj alejoj mažoj ir rūkų apkritusioj, ir dabar vytele daužė savo paties ranką. Aš atsikėlęs paėmiau ją, ir jis išsiblaškęs atidavė man. Aš susukau ją į ratuką ir žaidžiau, o jis tuščias rankas susikišo į kišenius ir batu braižė asfaltą. O vakaras ėjo ir žemė bandė klotis rūku nuo žvaigždžių ir dangaus. Mes tylėjome ir laukėm ir laukimas buvo tempiąs mus visus į kiekvieno praeitį, paliktus žmones, bėgimą, ir nubėgtą kelią:

—Taip, mes išbėgom pervėlai. Už keliolikos kilometrų nuo namų mums atėmė arklį. Mes išėmėm iš vežimo kas buvo reikalingiausia ir ėjome pėsti. Taip darė daug kas, nes buvo vilties netoli esančiam apskrities mieste rasti traukinį. Kitus paiminėjo pravažiuodami kareiviai. Ypač moteris. Mes sustabdėme vieną mašiną. "Ne, ne! Kokia negraži. Toliau!" sušuko iš mašinos kareiviai šoferiui juokdamies ir vėl dulkių debesėlis uždengė mūsų veidus, kad vienas kito nematytumėm. "Niekur aš neinu, niekur", tarė sesuo tvirtai. "Tu vienas. Aš grįžtu. Tu vienas. Aš tėvams būsiu reikalinga. Matai, kaip tau sunku su manimi pačioj pradžioj," sakė ji tvirtai ir aš stebėjaus kodėl ji neverkė. Nesvarbu, einam kartu, tempiau ją už rankos, mašinom lekiant pro šalį, bet ji nė žingsnio. Ar aš galėjau palikti pats? Ne, aš priklausiau ne tik sau bet ir kraštui ir tėvams. Ji paliko ir aš dar mačiau trumpai stebtelėjęs kelio dulkėse, kaip ji nuėjo į gretimą kaimą. O su manim buvo paprasta istorija. Taip, kaip su visais. Užvilko milinę ir atėjau į čia, į šią stovyklą, ne iš rytų bet iš vakarų po to, kai jūs jau senai čia gyvenote. Ir dabar aš gavau laišką iš pažįstamų, kad kaip seniau mano tėviškėj nebuvo nieko taip ir dabar nėra, kvaila, juk aš žinau, kas seniau buvo. Ir tai padarė, kad aš buvau aktyvus kovoj su anais, kurie tenai mūsų žemėj sėdi. Ir sesuo paliko ten ir dabar jums aišku dėlko, ir neatitaisomumas abiejų įvykių yra sunkesnis už didelę metų krūvą ir savo veide nebesu aš pats,—pabaigė jaunas senis ir mes su triukšmu kėlėmės nuo tvoros cementinio pamato. Vėl kai kurie bandė dainuoti ir balsiau negu paprastai, o gal tik taip atrodė nes vakaras buvo skardus ir perregimas. Aš galvojau, kad nieko niekada negalima iš paviršiaus pažvelgus kaltinti ar spręsti iki jis tau nėra savo sielos atidaręs. O jei ją praveria tada atiduoda tau savo ginklus ir skydą ir yra, kaip beginklis, neliečiamas. Aš ėjau užpakaly visų su Seniu, vartydamas rankoje iš vytelės padarytą lankelį, kuriuo ropojo mažas vabaliukas ir pamastęs, kad jis dabar niekad neras savo keliui galo, murmtelėjau pergarsiai lyg kitiems, lyg sau pačiam:

—Taip, kartais per anksti pabaigiamas gyvenimas ir gal vien todėl, kad nepabaigiamas, kaip paukščių kelias, skausmas.

Mes atsisveikinėjom prie rajono vartų. Skaisčiai degė dideli ir maži didelių blokų langai ir viršum jų rugsėjo žvaigždės.

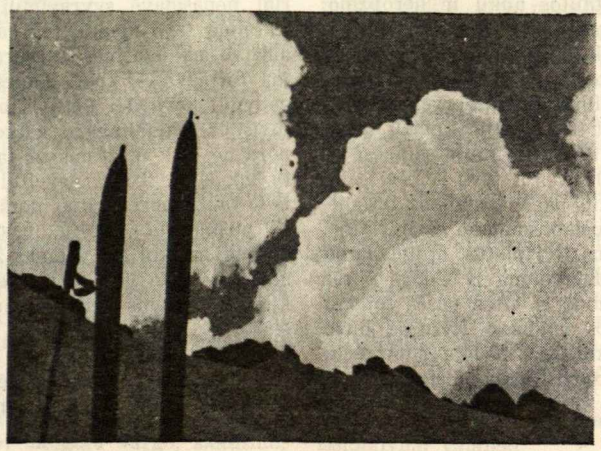

Saulėtos Alpių viršūnės. (nuotr. Dr. K. Ambrozaičio)

LEMTIS IR HEROJIŠKUMAS MŪSŲ TAUTOS ISTORIJOJE

J. K-KA

Žymiausias mūsų filosofas St. Šalkauskis yra pasakęs apie istorinį lietuvių tautos likimą šį skaudų sakinį: Tai tauta, kuri niekad nėra buvus tuo, kuo ji galėjo būti. (Žr. "Lietuvių tauta ir jos ugdymas"). Tuo autorius norėjo pažymėti, kad mūsų tautai nebuvo lemta istorijos eigoje išskleisti viso savo kūrybinio genijaus, realizuoti visų joje slypinčių galimybių. Tauta, jo nuomone, būtų galėjusi pasireikšti žymiai didesniais kultūriniais bei politiniais žygiais, jei ji būtų turėjus bent kiek palankesnes istorines aplinkybes. Bet šios jai buvusios didžiai nelemtingos. Jeigu Šalkauskis būtų rašęs šiuo klausimu vėliau, prasidėjus okupacijoms ir masiniam lietuvių tautos žudymui, į jo žodžius būtų įsilieję dar daugiau tragizmo. Jis dar turėjo prieš akis, anuomet, tą didingą perspektyvą, kurią buvo atvėrusi savoji nepriklausoma valstybė; jis buvo kupinas skaidrių vilčių bei polėkių, kurie galėjo sušvelninti pergyvenamą skausmą. Šiandieną gi, gyvenant klaikiausiose sutemose ir kasdien regint, kaip dūžta mūsų lūkesčiai ir troškimai, tas skausmas auga ligi begalybės ir grasina panardinti mus visiškoj nevilty ir desperacijoj.

Psichologiškai yra suprantama, kad ilgam ir vingiuotam kelyje pasitaiko dažno nusivylimo bei suklupimų. Kova dėl tautos egzistencijos reikalauja nuolatinės įtampos, aukų ir savęs išsižadėjimo. Kartais ji, galbūt, pasirodo, pernelyg sunki... Tačiau būtų nepateisinama, jei šios momento nuotaikos virstų nuolatiniu nusiteikimu, jei jos apvaldytų mūsų jausmus ir protus. Tai jau reikštų fatalizmą: atsisakymą nuo kovos ir atidavimą tautos ateities aklam likimo žaismui. Tai būtų drauge ir išsižadėjimas mūsų tautinės tradicijos, giliai įbrėžtos krauju rašytos istorijos puslapiuose. — Į istoriją tad mes kreipiamės, norėdami ne tik atskleisti tą tragišką didybę, apie kurią mums kalba didis tautos mintytojas, bet ir parodyti visas ryžtingas josios pastangas, kurių pagelba ji įstengdavo, net ir sunkiausiom aplinkybėm, pakeisti įvykių tėkmę ir pareikšti pasauliui savo žodį ir savo ryžtą. Nors ir ne visad tokiu mastu, kuris būtų atitikęs josios užsimojimus, ji tačiau yra atlikusi didelę eilę kūrybinių žygių, kurie jai nupelnė neginčijamą vietą kultūringųjų Europos tautų bendruomenėje. Mes manom, kad ne be pagrindo žymusis istorikas Kotzebue rado jos istoriją vertą Homero lyros ir Tacito plunksnos.

Sunkiai grumtis su savo likimu teko lietuvių tautai jau nuo pat pirmųjų savo istorijos dienų. Dar jai tebesant suskilusiai giminėm ir gyvenant miškų tankmėse ramų ir palaimingą gyvenimą, jau Padauguvy ir Prūsuose įsikūrė galingi vokiečių ordenai. Palyginti greit pavergę latvių ir prūsų gentis, vienuoliai ritieriai ryžosi prieš Lietuvą nukreipti savo ginklų ašmenis. Sunki, žūtbūtinė kova truko ištisus du šimtmečius. Jei kas ją studijuotų detaliau, su didesniu atsidėjimu, galėtų labai aiškiai matyti, kiek ji pareikalavo iš mūsų tautos aukų ir herojizmo. Ginkluoti moderniausiais vakarietiškais ginklais ir remiami visų Vakarų krikščioniškųjų valstybių, ordenai be paliovos teriojo Lietuvos teritoriją. Savo reizuose pasiekdavo net Gardiną, Lydą, Vilnių ir Ukmergę. Jų pėdsakai visur buvo žymėti ugnimi ir kalaviju. Tačiau tauta nepalūžo po šiais smūgiais. Ji iš paskutiniųjų rungėsi — šioj nelygioj kovoj — dėl savo laisvės ir tėvų žemės. Šalia kieto užsispyrimo, ji parodė taip pat nuostabaus organizacinio sugebėjimo. Ji ne tik susikonsolidavo savo viduje, bet taip pat išsiplėtė toli į rytus ir į pietus, apjungdama didžiules slaviškasias sritis. Atlaikydama iš vienos pusės vokiečių veržtą į Rytus, ji stabdė iš kitos pusės totorių ordų ekspansiją į vakarus. Jos vaidmuo Rytuose buvo nė kiek nemažesnis, negu Vakaruose. Dviejų šimtmečių kova, kuri pradžioj galėjo atrodyti nepakeliama ir beviltiška, baigėsi tautos pergale ir politinio genijaus išsiskleidimu.

Tačiau ši politinė Lietuvos galybė nebuvo patvari. Didinga Gediminaičių valstybė, kurią Vytautas atrėmė net į Juodąsias Marias, slėpė savyje silpnumo žymių. Užsiangažavusi apginti savo laisvę nuo Ordeno, mūsų tauta smarkiai suvėlino krikštą ir tuo pačiu įsijungimą į Vakarų kultūrą. Šiuo žvilgsniu karas su Ordenu turėjo jai labai skaudžių pasekmių. Negalėjusi savo izoliuotoj būklėj sukurti jokių patvaresnių kultūrinių tradicijų, ji tapo vėliau per daug imli iš Lenkijos einančioms įtakoms. Lenkija, kuri krikštijosi 3 šimtmečiais anksčiau ir turėjo su Vakarais nuolatinį kontaktą, buvo, be abejo, kultūriškai kur kas pranašesnė už Lietuvą. Iš jos tad buvo savinamasi ne tik religija, bet ir kalba, herbai, papročiai. Turbūt pats nelaimingiausias Lietuvai yra buvęs lenkiškosios socialinės santvarkos prisiėmimas, kuris sulydė ilgainiui mūsų bajoriją su lenkiškąja į vieną nedalomą vienetą. Šis faktas reiškė lietuvių tautai ne tik netekimą savo šviesuomenės, kuri ėmė jaustis lenkų tautos dalimi, bet ir netekimą savos valstybės, kuri surišta neatsiejamais saitais su Lenkija, turėjo sulaukti to paties likimo: politinio bankroto ir padalinimų. Bendrosios "Respublikos" žlugimas buvo lenkiškosios anarchijos išdava.

Antrą kartą atsistojo tauta ties nevilties bedugne. Atsistojo ne mažesnio pavojaus akivaizdoje, negu kad Mindaugo ar jo įpėdinių dienomis. Šį kartą jau nebe šarvuoti ritieriai grasė jos egzistencijai, bet Rusijos carų imperializmas, su savo cerkve, žandarais ir Sibiru, siekęs visais būdais surusinti okupuotą kraštą; ir taip pat saviškės bajorijos ištikimybė žlugusios Rzeczpospolitos ideologijai, kuriai buvo aukojamos geriausios jėgos. Norėdami turėti pilnesnį vaizdą, nepamirškime taip pat spontaniško masių nulietuvėjimo mūsų etnografiniuos pakraščiuose; proceso, kuris nebuvo sustabdytas ligi pat paskutiniųjų dienų. Visai nenuostabu, kad mūsų kaimynai jau manė, kad baigia plakti paskutinis lietuvybės pulsas ir todėl reikia skubiai gelbėti jos kultūrinį palikimą: užfiksuoti kalbą, liaudies dainas, folklorą. — Didelis buvo jų nustebimas, kai lietuvių tauta pareiškė pasauliui, kad ji dar nė nemananti mirti, kad ji norinti gyventi ir kovoti. Tasai josios gyvastingumas labai ryškiai atsispindi tautinio atgimimo sąjūdy, kuris, išėjęs iš konservatyvios lietuviškosios liaudies ir atsirėmęs į josios sukurtas kultūrines vertybes, ryžosi atgaivinti senasias tautines tradicijas.

Šis sąjūdis, kuris stojo sunkion kovon prieš visas mūsų tautinę individualybę niveliuojančias sroves, buvo pradžioj silpnas ir gležnas augalas. Jis neturėjo nei gausaus kovotojų būrio, nei didelės propagandinės sugestijos, nei, pagaliau, jokios giedrios prošvaistės niūriam anų dienų horizonte. Ši kova iš šalies taip pat galėjo atrodyti nepakeliama ir beviltiška. Tačiau, tautinio atgimimo pionieriai nepasidavė svyravimui: jie turėjo savyje begalinio tikėjimo savo idealu, tos gaivališkos jėgos, kuri pramuša didžiausias istorines užtvaras, nešdama gyvenimui naujas formas. — Ypač dėmesio verta yra vad. knygnešių gadynė: kova dėl lietuviško spausdinto žodžio ir dėl lietuviškos maldaknygės. Pilko mūsų knygnešio herojizmas nėra nė kiek mažesnis už tą, kurį vaizduoja didingos tautų epopėjos. Todėl neveltui St. Šalkauskis rašo, kad jei liet. tauta norėtų kuo nors atžymėti savo laisvės kovas, ji pirmiausia turėtų pastatyti paminklą knygnešiui. "Vienoj rankoj laikydamas žiburį, o kitoj kilodamas raštų naštą — sako jis — knygnešys mums reikštų tą patį, ką kitoms tautoms reiškia triumfo arkos ar laisvės statulos." — Didžiai sunkiom istorinėm aplinkybėm kūrėsi lietuviškasis kultūrinis bei visuomeninis gyvenimas. O tačiau jis kilo, stiprėjo, plėtėsi. Aukos, kurių jis nuolat reikalavo, žadino dar didesnį atkaklumą, egzaltavo jausmus. Ne rožėm kloti ir ne saule nutvieksti buvo tie ta-

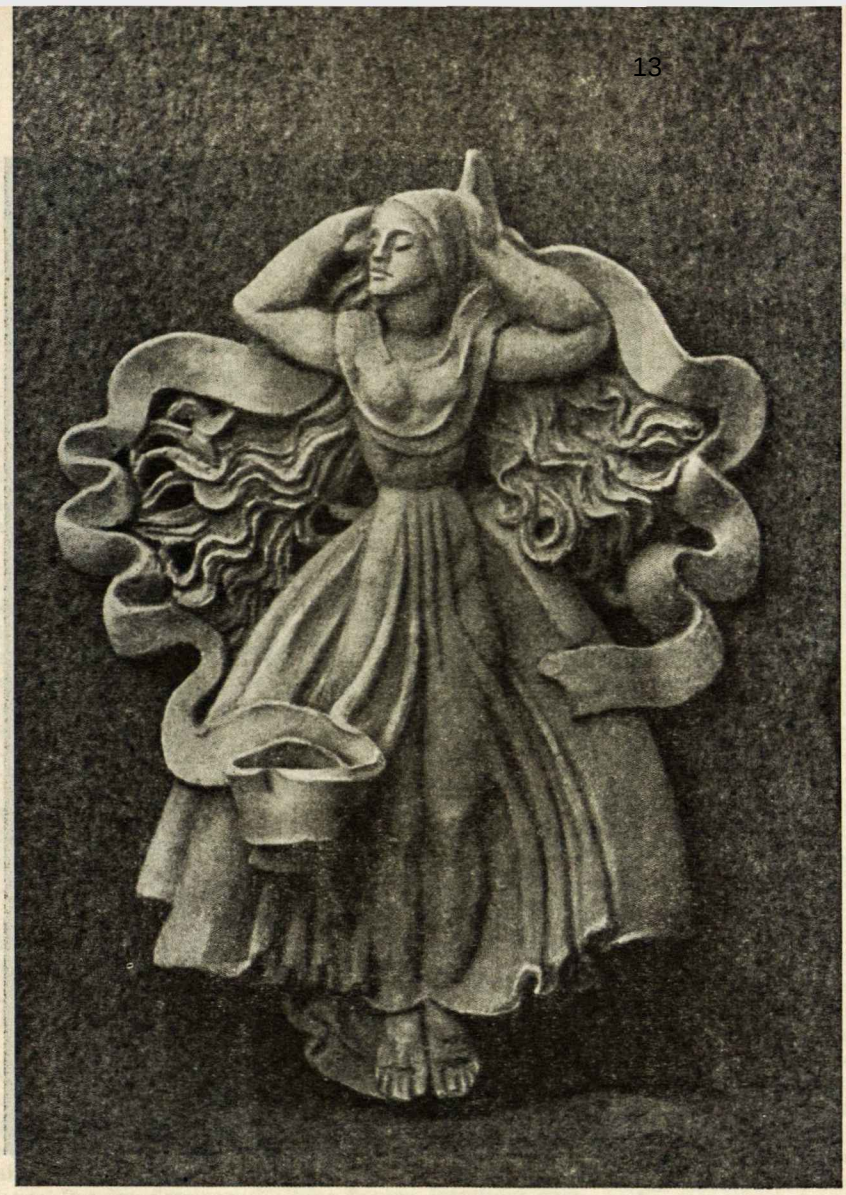

El. Lukštaitė-Marčiulionienė

Žvakidė, bareljefas

kai, kuriais tauta atėjo į nepriklausomą gyvenimą. Reikėjo eiti tikrą kryžiaus kelią; reikėjo klaidžioti tamsoje, nes ilgai nesimatė aušros... Net ir tuo metu, kai Tautos Taryba skelbė vasario 16-sios aktą, atstatantį nepriklausomą Lietuvos valstybę, kraštas buvo svetimųjų okupuotas ir D. Karo finalas buvo labai neaiškus. Kiek drąsus ir ryžtingas buvo šis žingsnis, labai puikiai mums parodo 1919-20 metai, kada mūsų savanorių būriams reikėjo atremti ir bolševikų, ir bermontininkų, ir lenkų puolimus. Be abejo, reikėjo ne mažos laimės, kad kova būtų laimėta. Jei būtų susidarius kiek kitokia tarptautinė situacija, visi žygiai būtų likę, galbūt, bergždi. Vieno tačiau negalima nuneigti, būtent, to aktyvaus vaidmens, kurį tauta paliudijo savo kraujo aukomis. Jei jai būtų pristigę valios pastangų ir pasiaukojimo dvasios, ji ir vėl būtų turėjusi vilkti svetimųjų jungą.

Atgavusi politinį suverenumą, tauta pradėjo intensyvios kūrybos tarpsnį. Nors ir neapjungusi visos savo etnografinės teritorijos ir neatgavusi žymiausio savo perlo — senosios sostinės — ji tačiau su šviesia viltimi ir didžiu entuziazmu išėjo vykdyti savo atstatymo programos. Ji buvo pasiryžus kuo skubiausiu tempu pasivyti kultūringiausias Vakarų šalis ir įeiti į jų tarpą kaip lygus partneris. Nuostabiu greičiu ji žengė visose kultūrinio, ūkinio ir socialinio gyvenimo srityse. Per dvidešimtį nepriklausomybės metų ji įstengė sukurti tiek vertybių, kad jau galėjo lenktyniuoti su visa eile šimtmečius laisvėj gyvenusių civilizuotų tautų. Tačiau vėl lemtis nutraukė aukso giją. Vėl atėjo okupacijos, priespauda, masiniai trėmimai. Jokiom valios pastangom negalėjom sustabdyti didžiosios įvykių tėkmės. Buvom bejėgiai, kaip ir daugelis kitų Europos tautų, kurios šiam kare neteko nepriklausomybės. — Tačiau šį kartą buvo mums lemta daugiau, negu bet kada praeityje: daugiau vargo, skausmo, ašarų ir gyvybės aukų. Nors ir išgyvenusi daug nelaimių ir daug kartų save mačiusi ties šiurpia nebūties praraja, mūsų tauta dar niekad nebuvo atsidūrusi tokioj pavojingoj būklėj, kaip kad šiandien. Žiaurūs, bestiališki okupanto metodai yra nukreipti ne tik prieš jos tautines bei moralines vertybes, bet ir prieš pačią jos gyvybę, prieš jos fizinę egzistenciją.

Žiūrint betgi į tautos laikyseną šiuo tragišku momentu, visu ryškumu matyti jos ištikimybė senajai tautinei tradicijai: ir labiausiai prispausta ir niokojama, ji neatsisako kovoti dėl savo laisvės, ji nepalūžta ir neparpuola stabų garbinti. Tokios didingos ir herojiškos laikysenos galėtų pavydėti daugelis didelių pasaulio tautų. 1941 metų birželio 22 d. sukilimas, SS Legijono boikotas, 1944 rudenim prasidėjusi partizaninė kova — visa tai mums liudija, kiek moralinės jėgos ir vitalinio gyvastingumo kaupia tauta savo gelmėse. Atsistojusi prieš klaikią dilemą: būti ar nebūti, ji nerodo jokio hamletiško svyravimo. Ji pasiryžusi kovoti — ligi paskutinio atodūsio.

Mes šventai tikime, kad tvirta, nepalaužiama valia ir šį kartą lems tautos ateitį, lygiai kaip ją lėmė sunkiose kovose prieš teutonų ordeną ir caristinę Rusiją. Be abejo, kiekviena istorinė situacija slepia savyje specifinių ir nepakartojamų elementų ir todėl stato žmoniją vis naujos nežinios akivaizdon. Tačiau sąmoningos pastangos, jei tik jos tęsiamos ligi galo, buvo ir lieka tam tikra konstanta, duodanti istorinei dramai linkmę ir prasmę. Jei tautos sūnūs — tiek pavergtoj tėvynėj, tiek tremtyje — ištikimai saugos taut. tradicijas ir bus pasiryžę vis naujiems žygiams, vis naujiems kūrybiniams užsimojimams, jei nepabugs visų tų skaudžių netikėtumų, kuriuos neša gyvenimas — anksčiau ar vėliau turės ateiti išsipildymo valanda.

PREL. J. BALKŪNAS, Amerikos Ateitininkų S-gos Fondo Globėjas, didelis jaunimo draugas ir "Ateities" rėmėjas.

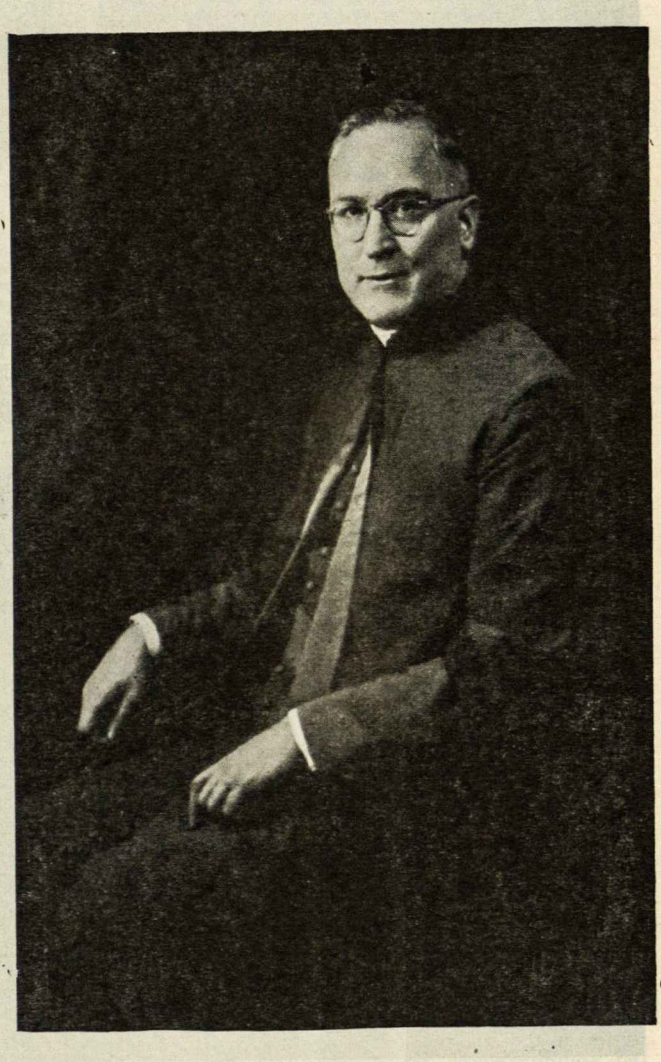

ATEITININKAI AMERIKOJE

(Mintys iš Prelato Jono Balkūno kalbos Ateitininkų suvažiavime New Yorke, lapkričio mėn. 6 d., 1949 m.)

Amerikos lietuviai nuo pat pradžios imigracijos veikė dviem frontais: tautiniu ir religiniu. Neužteko lietuvybės pozicijas iškovoti ir išlaikyti, bet reikėjo ir religines teises išgauti. Pamažu visuomenėje pasireiškė diferenciacija. Gyvenimas pasunkėjo, kai liberališkas elementas trugdė ir ardė katalikiškas organizacijas. Savi lietuviai nuolat spaudoje ir draugijoje Bažnyčią kritikuodavo, pajuokdavo ir net persekiodavo. Mažo išsilavinimo ir išsimokslinimo dėka, lietuvių pionierių ir daugumos lietuvių imigrantų, bedieviams, socialistams ir vėliau komunistams sekėsi klaidinti visuomenę. Šliupas ir jo pasekėjai davė pradžią visokiems išsigimėliams ir komunistams.

Katalikų inteligentų kaip ir neturėjome ligi pirmojo karo. Kunigas ir vargonininkas buvo vienintėliai vadai. Tada mūsų visuomenė buvo stabilizavimosi stadijoje. Imigracijai sumažėjus, negalėjome importuoti šviesuolių. Tiesa, nuo pirmojo karo išėjo į gyvenimą čia gimę inteligentai, vis daugiau kunigų šventinosi, kūrėsi daugiau parapijų ir organizacijų. Bet pajutome stipresnę amerikonizaciją. Politinis Lietuvos gyvenimas paaštrino mūsų srovinius santykius.

Lietuvių Katalikų Moksleivių Draugija (1914 m.) buvo pirmas užsimojimas organizuoti ir auklėti katalikišką inteligentiją. Draugija vėliau pasivadino Giedrininkais. Leido "Moksleivį" ir "Giedrą". Laiku visi išnyko amerikonizacijos bangose. Amžinos Atminties Kun. Dr. Jonas Navickas, MIC. dar kartą bandė suburti katalikus studentus ir profesijonalus. Bet su jo mirtimi numirė ir jauna organizacija (1941 m.). Visi jaučiame, kad tokia padėtis nenormali ir žalinga. Mokslo jaunimui jokia srovė neturi nacionalinės organizacijos. Štai kodėl reikalingi Ateitininkai Amerikoje.

Jaunimas yra lietuviškas, bet išaugęs Amerikos mokyklose be lietuvių kalbos, nėra patriotiniai sąmoningas. Lietuviškas gyvenimas jam nežinomas. Ko nepažįsti—negali mylėti. Mūsų organizacijos jam svetimos. Lietuviška veikla jam nepatraukli. Išaugęs su kitataučiais, be savo spaudos, mokyklos ir draugijos, su amerikoniška galvosena ,bet lietuviška širdimi, jis neranda pramogų sau patenkinti. Jam reikalingi Ateitininkai persiorientuoti.

Ateitininkams bus reikalinga daug takto santykiuose su čia gimusiu jaunimu. Neužteks patriotizmo įskiepinti. Lygiagrečiai su patriotizmu eina ir religiniai reikalai. Amerika nėra krikščioniška. Supagonėjimas persunkęs visą gyvenimą. Daugiau nei Lietuvoje "Visa atnaujinti Kristuje" šūkis teks įgyvendinti. Sekuliarizmas giliai įleidęs šaknis Amerikoje. Pasunkina darbą naujai atvykę tremtiniai nekatalikai, kurie padaugino eiles kitų srovių. Patriotizmą anie panaudos, nors vargiai amerikonizacijos bangose be tikybinio įsąmoninimo jį ilgesnį laiką išlaikytų. Iš patirties žinome, kaip sparčiau ištautėja nebažnytinis jaunimas. Ateitininkams Amerikoje atsidaro daug platesnė dirva veiklai nei Lietuvoje.

Mūsų spauda skurdi, organizacijos negausios, politinė veikla labai silpna. Kaip minėjau, stoka inteligentijos, jos iškrikimas po plačią Ameriką, amerikonizacija ir ne-

Jonas Rimašauskas

JO VARDAS MUS ĮPAREIGOJA

(KUN. ALFONSĄ LIPNIŪNĄ PRISIMINUS)

Kaip kiekvienos tautos, taip ir mūsų, sunkiausių jos istorijoje valandų naštą ant savo pečių pasiima jos ištikimieji vaikai. Kada svetimas atėjūnas, karo ugnimi išdeginęs sodybas ir miestus,, tiesia savo grobuoniškus nagus, kad ištrynus iš pasaulio horizonto ir patį tautos vardą — ji civilizacijos sąžinei nuolatos primena suklupę naujieji didvyriai.

Jau aštuoneri metai kai tuo keliu eina ir mūsų Lietuva. Tai skausmo ir kraujo kelias. Jo niekas nepajėgs išsakyti žodžiu: tai galime pajusti tik pačia buitimi ir pažvelgę į kovojančių brolių akis. Toji kova yra nepaliaujama, atkakli ir reikalaujanti daug aukų. Gal retai kur paskutiniaisiais sukrėtimo metais yra taip ryškiai įaugusi į tautos sąmonę rezistencinė kova, kaip mūsų tėvynėje. Beatodairinės priešo represijos kovojančius tik užgrūdina, o išskintas gretas papildo naujieji kovotojai.

Kad ryškiau prieš mūsų akis iškiltų paskiri išsilaisvinimo kovos epizodai, mes bandome sustoti ties pavienių kovotojų vardais, kurie savo nueitu gyvenimo ir kančios keliu kalba už visumą.

Šiandieną mes prisiminsime vieno iš jaunųjų kovotojų a. a. kunigo Lipniūno vardą. Šito kuklios išvaizdos, bet už tai didingo savo dvasia žmogaus gyvenimo kelią galėtume pavaizduoti keliais suglaustais sakiniais, kurie, tačiau, visada bus per skurdūs apibūdinant jo didžiąją misiją Dievo ir Tėvynės Tarnyboje.

Alfonsas Lipniūnas gimė 1905 mt. kovo mėn. 12 d. Pumpėnų parapijoje, Panevėžio apskr., ūkininkų šeimoje. Paaugęs lanko Pumpėnų pr. mokyklą, o ją baigęs, gerų žmonių remiamas, įstoja į Panevėžio gimnaziją. Alfonso jau iš pat jaunų dienų svajojama tapti kunigu. Pagaliau ir ši jo svajonė išsipildo. Baigęs gimnaziją stoja į Kauno Dvasinę Seminariją. Gavęs kunigo šventimus grįžta į savo mylimąjį Panevėžį ir ten, dirbdamas pastoracinį darbą, visa siela atsiduoda mūsų besimokančiam jaunimui — ateitininkijai.

Tačiau Alfonso veržimąsis į mokslą ir platesnį žmogaus pažinimą nesiliauja. Tai tuojau pastebi ir dvasinė vadovybė. 1937 mt. Alfonsas yra siunčiamas tolimesnėms studijoms Prancūzijon, kur Lily universitete studijuoja sociologijos mokslus. Čia ji turi puikią progą susipažinti ne tik su pačiu Prancūzijos jaunimu, bet ir su jam vadovaujančiais asmenimis, kas turi daug įtakos tolimesniame kun. Lipniūno gyvenime ir jo veikime. Tuo pačiu metu aplankęs visą eilę Amerikos lietuvių kolonijų ir Europos kraštų, kun. Lipniūnas 1939 mt. grįžta į Lietuvą, kad įgytas žinias čia galėtų panaudoti gimtojo krašto gerovei ir žmonijos labui.

Bet čia pat ir karo išvakarės. Iš rytų ir iš vakarų kylą nerimo debesys aptemdo ir mūsų Lietuvos padangę. Pagaliau atgauname savo amžinąją sostinę Vilnių, į kur yra keliamas ir laikinai Panevėžyje įsikūręs Pedagoginis Institutas. Drauge su juo Sostinėn vyksta ir kun. Alfonsas. Dar trumpas laikotarpis neramaus gyvenimo ir paskutinį kartą suskamba mūsų Laisvės Varpo aidai... Kraštas paskęsta gedule. Daug kas praranda visas viltis mūsų ateitimi. Tačiau laisvės kariai nenuleidžia rankų. Vienu iš jų yra ir Vilniaus Pedagoginio Instituto lektorius, Universiteto kapelionas ir šv. Jono bažnyčios bei Aušros Vartų pamokslininkas — kun. Alfonsas Lipniūnas.

Senojo mūsų Miesto dvasia, dvelkianti tautos istorija ir laisvės kovų žygiais, lietuvį sušildo. Tačiau to dar nepakanka. Kad jis pajėgtų nepalūžęs ir su viltimi nešti nelaisvės dienų naštą, reikalinga jėgos, kuri jį uždegtų naujiems žygiams ir būsimosioms laisvės kovoms. Tas uždegantis žodis ir buvo iš kun. Alfonso Lipniūno lūpų. Iš Šv. Jono bažnyčios ir Aušros Vartų koplyčios sakyklų jis kalba ne vien pasimelsti užplaukusiems tikintiesiems, jis kalba paguodos ir užtarimo ieškančiam lietuviui. Jo žodis paprastas, nuoširdus, bet drauge aiškus, nepripažįstas jokių kompromisų su iš rytų ir vakarų į mūsų kraštą atnešta dvasia ir okupantų užmačiomis. Lipniūnas nėra vien tik žodžio žmogus, jis išreikštą mintį vykdo darbais, ir tai buvo kelias, kuris vedė jį į lietuvių širdis ir pagaliau į kovojančios tautos legendą. Tačiau per maža turime šiuose puslapiuose vietos, kad ties Lipniūno veikla Vilniuje galėtume ilgiau apsistoti ir ją nušviesti šių dienų perspektyvoje. Mano tikslas keliais žodžiais sustoti ties paskutinėmis kun. Alfonso Lipniūno gyvenimo dienomis, kurios mūsų Lietuvai davė Kankinį, ir kurių stebėtojais buvome taip negausus skaičius jo vargo ir kančios draugų.

* * *

Buvo saulėta 1943 m. kovo mėn. 18 diena. Po ilgos kelionės Tilžė - Kaunas "ilsėjausi" Kauno Geštapo rūsyje. Pro palubėje esantį mažutį kameros langą veržėsi saulės spinduliai, kurie, nušviesdami įrašais išmargintas sienas, kalbėjo apie gamtoje bundantį pavasarį. Staiga viešpataujančią tylą sudrumsčia duryse sukamas raktas. Aš pašoku nuo sulūžusio suolo ir matau, kai mano kamera bematant prisipildo naujai atgabentomis Geštapo aukomis. Jų tarpe eilė matytų ir pažįstamų veidų. Išsikalbame. Priartėjus pavakariui trumpai valandėlei esame išleidžiami į kiemą pasivaikščioti. Iš gretimos kameros matau išeinantį ir kun. Alfonsą Lipniūną. Jis ir čia gerai nusiteikęs bei judrus: optimistas, kaip savo bendraminčiais, — džiaugiasi, o pesimistus bando raminti.

—Palaikys dieną kitą ir paleis—nejaugi žmogų būsime užmušę,—bando juokauti.

Bet mūsų nepaleido, nepaleido ir Alfonso, nes jis buvo priešui didesnis nusikaltėlis už žmogžudį: jis išdrįso žadinti prisikėlimui tautą, kuriai svetima ranka pylė amžinąjį kapą...

1943 met. kovo mėn. 19 d. po ginkluota smogikų apsauga vykstame į Tilžės kalėjimą. 9 val. 30 min. privažiuojame Lietuvos - Vokietijos sieną. Su didžiausiu susikaupimu ir ašaromis akyse nuimame nuo galvos kepures. Be žodžių savo širdyse nepaliaujamai kartojame:

—Sudie, tu mūsų brangioji Lietuva...

Šalia manęs sėdįs Alfonsas Lipniūnas šnibžda:

—Ištrems, sukiš į kalėjimus, bet mūsų vietoje bus tūkstančiai, bus visa tauta. Jos niekas nepajėgs sukišti į kalėjimų celes ir koncentracijos stovyklas...

—Mūsų vietoj tūkstančiai,—kartoju nejučiomis ir stebiu, kai tolimame horizonte tolsta pasvirusių Lietuvos beržų viršūnės...

---

sutapimas su mūsų visuomene yra to priežastis. Nauji tremtiniai yra mūsų viltis. Duokime mums naujos dvasios. Įsiliekite į organizacijas. Pažinkite mūsų galvoseną ir pagelbėkite amerikiečių kultūrinei veiklai. Tik ateitininkai užgrūdinti katalikų akcijoje Lietuvoje ir tautiniame judėjime tremtyje gali tapti mūsų vadais Federacijoje, Kultūriniame Institute ir politinėse sferose siekiant Laisvos Lietuvos atstatymo.

Leisti ateitininkams ir sendraugiams iškrikti būtų nedovanotina klaida. Kur tik rasis keli ateitininkai — tesiburia į kuopas. Vietiniai katalikai džiaugsis naujais darbininkais. Amerikiečiai lietuviai rodo atsargumą naujoms organizacijoms. Katalikai ypač lėtai dedasi į bendras draugijas su srovėmis. Daug kartų mes buvome apvilti. Bet Ateitininkijos laukiame. Jus žinome iš Lietuvos. Sveikiname įsijungiančius į katalikišką šeimą. Esame taip tautiniai ištroškę, kad trokšte, trokštame atsigerti energinga ir gaivinančia lietuviška ateitininkijos dvasia.

Pagaliau mes Stutthofo KZ stovyklos kaliniai. Visa tai, kas mus mintyse lydėjo iki stovyklos vartų, privalome užmiršti. Net mūsų pavardės ir tos čia nereikalingos. Vietoje jų turime kalinio numerį. Jį turi ir "buvęs" kun. Alfonsas Lipniūnas, o dabar kalinys Nr. 21.332.

Vargšas Alfonsas — kaip gaila mums jo: jis gavęs tokias dideles klumpes, kad einant negali pakelti nuo žemės kojų — jam jos tuojau nukrinta...

—Kojas aukščiau, prakeikti kalės vaikai!,—šūkteli kolonos vyresnysis ir rankoje turima lazda patraukia keletai iš mūsų per pečius. Visi uždusę pasileidžiame bėgti. Alfonsas ir čia orientuojasi: jis tik pasilenkia ir bematant dingsta iš mūsų akių. Pagaliau atrandu jį atsirėmusį į gretimojo barako sieną. Jis buvo susirūpinęs.

—Kliuvo Tau?,—paklausiu jį.

—Taip...

—Kaip suskubai taip greitai pasprukti, juk tavo klumpės...

Alfa žiūri į mane ir šypsosi:

—Jei nori, ir tave, pamokysiu,—tiesiog užpatentuotinas išradimas...

—Nejaugi?...

—Klumpes į rankas susičiupęs, tampi vikresnis už pačią lazdą...

—Sakyk, ar tu nepyksti ant šių visų žmogžudžių?

Jis pastato akis.

—Ne, Jonai, aš nepykstu, tose šiaužiojančiose būtybėse žmogus jau yra išgęsęs, liko tik baisūs žmogaus pavidalo griaučiai, o ant tokių pykti mes neturime teisės.

—Žmogus... bet kur jis?,—netekę pusiausvyros suabejoju.

—Jis ateis, jis dar prisikels dideliems žygiams,—kalba ramiu ir įtikinančiu tonu Alfonsas,—šią mintį mes turime nešioti savo krūtinėse iki pačios mirties, kitaip ir mūsų tikėjimas Tėvynės ateitimi būtų beprasmis ir tuščias...

Dviejų metų laikotarpį gyvename kaip vienoje šeimoje, vieni antriems tampame daugiau negu broliai, nes ne kartą trokštame mušamo draugo skausmą pakelti ant savo pečių. Stovyklos viešpačius tai tiesiog siutina. Kada mušamam lietuviui yra liepiama nešti nepakeliamas galas rąsto, artimiau dirbantieji šokame į pagalbą, nors mušėjo smūgiai ir nukrypsta į pagalbon prišokusių pusę. Kun. Lipniūnas buvo visuomet pirmuoju iš jų.

* * *

Dveji bendro vargo ir nelaisvės metai nubėga praeitin. Eilė mielųjų draugų nebesidžiaugs laisvės valanda. Kovos arenoje jie suklupo, kad gyventų tauta.

Neužmirštamas 1945 mt. kovo mėn. 12 d. rytas. Sprogstančių patrankų šūvių aidai mus pasitinka su išsilaisvinimo džiaugsmu. Smogikų nesimato. Vorele pasukame į kuklią Pucko bažnyčios patalpą. Prie altoriaus, ant kalinio rūbų užsidėjęs bažnytinius, žengia kun. Alfonsas Lipniūnas. Šiandieną jis švenčia dvigubą šventę: išsilaisvinimo ir 40-ties metų savo amžiaus sukaktį. Bažnyčioje tik iki 20 asmenų. Mes matome, kai į Dievo Namus užklydę kaliniai, kaip kūdikiai verkdami klaupiasi ant kelių ir savo lūpomis bučiuoja jos šaltą grindinį... Lauke, tuojau pat už bažnyčios durų, šventoriuje, prunkščia bolševikų arkliai, keikiasi mūsų "išvaduotojai". Civilių gyventojų nesimato. Bijo pasirodyti.

Šį momentą mes meldžiamės už savo mielą Lietuvą. Nėra maloni mums laisvė, ji nėra tokia, apie kurią mes esame svajoję anose valandose ir dėl kurios galima tiek daug iškentėti ir atleisti. Kaip dažnai kažkokis nerimo jausmas suspaudžia širdį daug skaudžiau už kalėjimų ir kacetų retežius.... Jis spaudžia mus ir šiandien. Mes jaučiame visi, kad ne visas aukas dar sudėjome, kad skausmo ir nerimo dar ištisos marios prieš mūsų akis.

Lietuva dar nėra laisva...

* * *

Naudodamiesi vietos tikinčiųjų gera širdimi, įsikūriame paskirose šeimose. Mumis rūpinasi kaip savo šeimos nariais. Vienoje iš jų prisiglaudžia ir kun. Alfonsas Lipniūnas. Kada po poros dienų poilsio su a. a. Antanu Šapalu pereiname sanitarinėn tarnybon, kad sutvarkytoje vietos ligoninėje galėtų rasti prieglaudą pradėjusios siausti demėtosios šiltinės paliestieji, pro savo gyvenamojo kambario langą, kas rytmetį matydavome Alfonsą skubantį bažnyčion Šv. Mišioms. Vieną priešpietį jį sutinku skubantį gatve. Kalbame, it būtume jau eilę metų nesimatę. Bet jis kiek pakitęs, tai aš jaučiu iš jo balso ir judėsių.

—Alfa, bet pats sergi,—pastebiu. Jis ginasi. Teisinasi, kad jaučiąs kažką panašaus į gripą—praeisią...

Darbo begalės, mudu su Antanu plušame dieną ir naktį, ju labiau, kada mūsų skyriuje jokio gydytojo. Keletą dienų apie Alfonsą nieko nesigirdi.

1945 mt. kovo mėn. 24 diena .Kažkas iš savųjų praneša, kad Alfa bus susirgęs dėmėtąja šiltine. Netikime. naktį, juo labiau, kada mūsų skyriuje jokio gydytojo. Ke-Kun. Stasys Yla jo veik neišleidžia iš akių. Pagaliau kovo 25 d. jis jau ligoninėje. Gydytojas konstatuoja dėmėtąją šiltinę ir plaučių uždegimą.

1945 mt. kovo mėn. 28 d. 12 val. Alfonsas Lipniūnas miršta. Jį atrandu ką tik užmerkusį akis. Suspaudžiu jo

Šv. Petro ir Povilo bažnyčios fragmentas

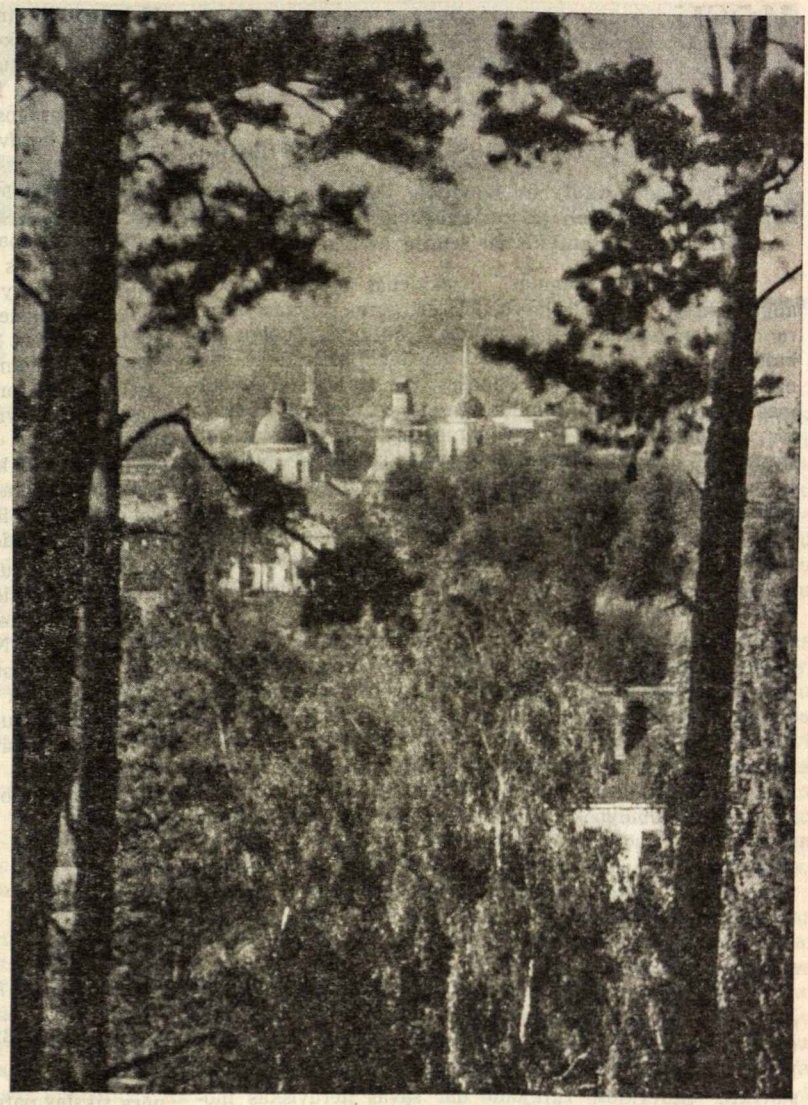

Vilnius — Kunigaikščių miestas

dešinę ir, rodos, pulsas veikia, kaip veikęs, o veidas besišypsąs ir akys dar visai neužsimerkusios žiūri į mus, žiūri į savo likimo draugus, stovinčius čia pat prie jo su didžiausiu skausmu krūtinėse. Ant dar nepakeistų mūsų kalinių rūbų pražysta naujos ašaros... Mes žinome, kad stovime prie mus paliekančio mylimiausio draugo, su kuriuo pirmą kartą gyvenime neturime kuo pasidalinti. Ir tai gal yra už vis skaudžiausia...

* * *

Kovo mėn. 31 diena — Didysis Šeštadienis. Šiandieną laidojamas Alfonsas. Karstui į kapines nuvežti kažkas pasiūlo vežimą. Bet jis mums nereikalingas; šito asmens palaikus juodame karste ir tolimiausią kelią nešime ant savo pečių. Jis mums niekada nebus per sunkus... Suskamba gedulo varpai. Juodą karstą paremia savieji pečiai ir lėta laidotuvių eisena patraukia kapinių link. Prie duobės Kun. St. Ylos atsisveikinimo žodis. Jis trumpas, nes daug kas žodžiais neišsakoma. Nuskamba "Marija, Marija" ir bematant prieš mūsų akis išauga naujas kapas. Ir taip nesinori atsitraukti nuo jo, rodos, kad ne visos godos dar yra išsakytos, rodos, dar daug palikę kažko krūtinėje, ką norėtųsi pasipasakoti mielajam Alfonsui—tačiau... mus skiria sluogsnis geltono smėlio...

Ne—mes klystame! Mus niekas neskiria. Mus jungia didis troškimas—Laisvės Troškimas, nes kol jis degs mūsų širdyse ir darbuose, mes ir su suklupusiais kovos draugais gyvensime kartu...

* * *

Ir kada šiandien savo mintimis skubu prie kukliu paminklu pasiženklinto kapo, kuriame ant Baltijos kranto ilsisi Alfonso Lipniūno palaikai, man visuomet norisi besiilsinčiam pakartot šiuos kuklius patikinimo žodžius:

—Alfa, kadaise Tu tiesą sakei. Tavo vietoje daugiau negu tūkstančiai. Šiandieną Tavo pėdomis seka visa kovojanti Lietuva...

MŪSŲ GIMTOJI KALBA

MŪSŲ PAREIGA GIMTOSIOS KALBOS ATŽVILGIU

a. Kalba tautybės saugotoja. b. Pavojai mūsų kalbai emigracijoje. c. Priemonės gimtajai kalbai išlaikyti. d. Santykis su senųjų ateivių kalba.

a. Kalba kaip augalas. Kiekvienas medelis greitai auga aukštyn, storyn, platyn, jei turi geras sąlygas — gerą dirvožemį, pakankamai saulės ir drėgmės. Jeigu pakankamų sąlygų nėra — medelis neauga, skursta ir dažnai neužaugęs nudžiūsta. Panašus yra ir kalbos gyvenimas. Kalba gali augti, tobulėti, pasidaryti puikiausias įrankis mokslui, literatūrai, gyvenimo praktikai. Bet ji gali skursti ir sunykti. Geriausios sąlygos kalbai klestėti yra tada, kai tauta yra laisva ir kai ji gali laisvai kurti. Kai tauta yra pavergta, ne tik ji pati negali augti, stiprėti, bet skursta, nyksta ir jos kalba. Tokia yra šiandien mūsų tautos ir mūsų kultūros padėtis. Tėvynėje mūsų tautos tarpan skverbiasi okupantai rusai, o lietuvių kalbos vietą stengiasi užimti rusų kalba.

Didelė lietuvių tautos dalis yra išsklaidyta po visą pasaulį. Atsiradus svetimoje aplinkoje, susidaro nemaža pavojų netekti ir savo tautybės. Tautybė prarandama arba jos išsižadama, kai užmirštama sava kalba. Jeigu tad norime išlikti lietuviais, turime išlaikyti ir savo kalbą. Bet vertinamas, branginamas, mylimas kiekvienas dalykas, jei jis yra geras, gražus, tobulas ar bent yra pasiekęs aukštą tobulybės laipsnį. Kad mes patys galėtume gėrėtis ir didžiuotis sava gimtąja lietuvių kalba ir kad kiti ja grožėtųsi, mes turime išlaikyti ją gryną ir gražią, tokią, kokią išsinešėme iš tolimosios Tėvynės. O išlaikyti mes ją tokią galime. Ir ne tik išlaikyti, bet dar ir tobulinti. Ir ne tik galime, bet ir turime, nes ne be reikalo sakoma: kas neina pirmyn, eina atgal.

b. Kad mūsų gimtoji kalba nesunyktų, reikia dviejų dalykų: ją pažinti, išmokti ir ją vartoti. Išsiskirsčius iš tremtinių stovyklų sąlygos gimtajai kalbai išmokti dar labiau pasunkėjo. Tuo pačiu padidėjo ir pavojai kalbai sunykti. Stovyklose turėjome dar savas lietuviškas mokyklas, kur lietuviškas žodis skambėjo pamokų ir pertraukų metu. Skambėjo jis ir už mokyklos sienų. Dėl to ir pavojai gimtajai kalbai buvo palyginti nedideli.

Daugumas dabar jau turime kitas, naujas gyvenimo sąlygas. Nebėra lietuviškų mokyklų, nėra didesnių kompaktinių tautinių židinių. Nebėra jau tiek gerų progų kalbai mokytis nei ją vartoti. Mokyklose visą laiką tegirdima tik svetima kalba, o už mokyklos sienų dažnai girdima gerokai apgadinta, suamerikoninta, lietuvių kalba. Tiek pirma, tiek antra sudaro du pagrindinius pavojus gimtajai kalbai.

Yra pavojus, kad ir mes, naujieji imigrantai, galime patekti į tą pačią srovę, į kurią yra pakliuvę senieji ateiviai. Iš pradžių imsime vartoti angliškai-lietuviškai žargoną, o vėliau ir visai ji pamesime. Kad taip neatsitiktų, du dalykai yra būtini: 1) mokėti savo gimtąją kalbą geriau, negu bet kurią svetimą kalbą, 2) išlaikyti gimtąją kalbą gryną, nesumišusią su kitomis kalbomis. Šiandien, tik dar iš stovyklų atvykę, jaučiamės tvirtai stovį ant kojų. Bet jeigu mokysimės ir nuolat girdėsime tik anglų ar kitą kurią svetimą kalbą, o gimtosios nesimokysime, greitai pasijusime kitaip. Todėl kiekvieno lietuvio moksleivio šventa pareiga yra rasti laiko ir priemonių geriau savo kalbai pažinti ir išmokti.

c. Ne vienas gal pasakys, kaip išmokti, jei nebėra lietuviškų mokyklų. Taip, išmokti gražiai savo gimtąją kalbą vartoti dabar bus sunkiau, bet vis dėlto galima. Reikia panaudoti visas priemones, kurias tik galima panaudoti. Specialios lituanistikos mokyklos, vadovėliai, geros lietuviškos knygos bei laikraščiai, draugų pagalba ir kita. Ypač reikia daug skaityti gerų knygų, laikraščių. Nė viena mūsų rašytojų knyga neturi būti moksleivio neperskaityta. O jei seniai skaityta, tai bus labai naudinga tiek turinio, tiek kalbos atžvilgiu dar kartą perskaityti. Kalbos stilių ir skonį lavina poezija. Labai naudinga ir reikalinga mokėti daugiau ar mažiau eilėraščių atmintinai, ypač mūsų klasikų, kaip Maironio, Kudirkos, Brazdžionio, Aisčio ir kitų. Neužmirština ir mūsų tautosaka—liaudies pasakos, dainos. Čia ypač daug galima rasti gražių, senų lietuviškų žodžių, posakių, kuriuos verta gerai įsidėmėti.

Bet svarbiausia priemonė savai kalbai išmokti tai noras, tvirtas pasiryžimas ją išmokti ir mokėti. Kiekvienas moksleivis dabar turi gerai įsidėti į galvą vieną dalyką, būtent, kad jis mokos ne tam, kad kaip nors mokytojui pamoką atsakytų ar gerą pažymį gautų, bet tam, kad mokėtų. Moksleivis dabar yra kartu ir studentas — jis ne tik mokos, bet ir studijuoja. Studijuoti tai reiškia pačiam mokytis, pačiam surasti reikalingų vadovėlių, literatūros, pačiam rasti priemonių ir būdų kuriam nors dalykui išsiaiškinti, jei yra neaiškus. Kad mokslas būtų sėkmingas, svarbu atminti dar vieną dalyką — mokytis nuolatos, reguliariai, taip kaip mokykloj. Jei moksleivis mokysis bet kurį dalyką, kada jam atsiranda noro, kada jis turi "laisvo" laiko, su ilgesnėm pertraukom, tai iš tokio mokslo bus maža naudos.

d. Pagaliau dar vienas dalykas. Amerikoje ar kur kitur, kur susiduriame su senais lietuviais emigrantais, girdime juos lietuviškai kalbant truputį kitaip, negu mes esame įpratę. Nesijuokime iš jų. Bet ir nemėgdžiokime juos, t. y. nesistenkime kalbėti taip, kaip jie kalba. Nebent tiek, kiek reikia, kad jie mus suprastų. Pamažu ir jie ims mus suprasti. Stengdamiesi "prisitaikyti", nejučiomis užsikrėsime ta liga, kuria serga jų kalba. Žodžiu, venkime naujų barbarizmų. Tebūnie mūsų naujo gyvenimo dėsnis: kalbėti taisyklinga, gryna, gražia lietuvių kalba.

L. Dambriūnas

Iš Užrašų Knygelės

J. Juozukas

KALBĖKIME SPAUSDINTU ŽODŽIU!

Ateitininkų sąjūdis, kaip ir visa katalikiškoji akcija, nėra tikslas pats sau, bet tik priemonė tikslui siekti. Tikslas—skleisti Dievo karalystę žemėje, pakeisti pasaulį pagal krikščioniškuosius principus, "Visa atnaujinti Kristuje."

Apaštalavimas yra esminis ateitininko bruožas ir jokiu būdu nuo teisingai suprastos ateitininko pareigos neatsiejamas. Kas jį paneigia — nustoja būti ateitininku, nors sąrašuose ir figūruotų.

Ateitininkai gerai suprato savo Dieviškojo Mokytojo paliepimą: "Eikite ir skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui" ir visais laikais rado būdus, kaip išeiti į lietuvišką visuomenę ir nešti į ją Kristaus mokslą.

Suprasdami spausdinto žodžio reikšmę, didelį šio darbo barą ateitininkai užėmė savaja spauda. Norime valandėlę stabtelėti ir pergalvoti, kokiu būdu ateitininkai gali tęsti šį darbą toliau. Šio straipsnelio ribose esu pasiryžęs kalbėti tik apie "Ateitį", tačiau tą patį reiktų pasakyti ir apie kitą ateitininkų ir bendrai katalikų leidžiamą spaudą.

"Ateitis" buvo ištikima palydovė tremties keliuose, nors ir kovodama su įvairiomis kliūtimis. Trejus metus ji dalinosi su mumis benamio dalia. (Ar tik nebus ilgiausiai gyvenęs tremties laikraštis?). Dabar, kaip ir didelė dalis tremtinių, ji jau emigravo. Nors "Ateitis" nesitaria Amerikoje suradusi sau naują tėviškę, o tik laikiną pastogę iki "ateitį išvys tėvynės laimingą", bet tikisi galėsianti pradėti normalesnį gyvenimą, negu Vokietijoje. Kaip girdėti, "Ateitis" yra pasiryžusi pasirodyti reguliariai, todėl ir platinama galės būti netik atskirais numeriais, bet ir prenumeratos būdu. Ateitininką ji suras ir ji pasieks net ir tolimiausiame pasaulio krašte savo draugus. Iš šito skaičiaus prenumeratų "Ateitis" jau galės ekonomiškai išsilaikyti, tačiau ateitininkus ugdydama

(nukelta į 18 psl.)

Mergaitėms

Z. Jonynienė.

AŠ ESU LIETUVAITĖ

Gyvendami savo krašte mes gal būt negalėjome suprasti, ką reiškia žmogui būti išplėštam iš savo tėvynės, atskirtam nuo savo artimųjų. Tik dabar, patys jos netekę, sužeistom širdim ir rūpesčių išvagotais veidais, nors sotūs ir apsirengę, bet be tėviškės, be namų, be artimųjų, pilnai supratome, kas tai yra tėvynė ir ką reiškia jos netekti. Mes supratome, kad tėviškė, gimtasis kraštas yra ne tik Europos žemės plotas, kur mūsų bočiai gyveno, kur mes gimėme, augome, dirbome ir svajojome. Gimtosios žemės vardas apima platesnę, gilesnę sąvoką daugiau grožio ir širdies jis slepia savyje. Širdimi ir jausmais žmogus taip yra įaugęs į gimtąją žemę, kad nesužalojant jo negalima kitur perkelti. Žmogus, kaip ir augalas, išrautas ir persodintas į kitą dirvą sudžiūsta, sunyksta, o dažnai ir miršta.

Gal svetimiesiems mūsų žemė menka ir maža, bet mums ji gana didelė ir graži. Ji mums sveikata, viltis ir gyvybė. Todėl negali mūsų apakinti ir sužavėti svetimo krašto grožis. Niekuomet mes nekeisime savo apsamanojusio pakelės kryžiaus, piliakalnių į gražiausius paminklus ir statulas, nei savo kaimo šiaudinių stogų į dangų remiančius dangoraižius, nei savo žalios rūtos į gražiausius žiedus. Mes kartu su Tumu Vaižgantu tariame: **"Aš mylėjau ir myliu Lietuvą, nes tai mano Tėvynė, mano gyvybė, mano džiaugsmas ir pasididžiavimas."**

O kad gyvenant svetimame krašte meilė jai neužgęstų, kad sugrįžtume ratuotomis bitelėmis, o ne nenaudingais tranais, turime nuolat galvoti ir visur atsiminti, **"Aš esu lietuvaitė, aš esu rūtų šalies dukra."** Mes turime eiti savo senelių ir proseneliu pėdomis, kurios vargo mokykloje savo pastangomis ir nuolatiniu darbu bei budėjimu apsaugojo jaunąją Lietuvos kartą nuo rusifikacijos pavojaus. Ant jų rankų išaugo basanavičiai, kudirkos, maironiai, vaižgantai ir kiti tautinio atgimimo pranašai bei veikėjai, ant jų rankų brendo knygnešiai, savanoriai ir kiti laisvės nešėjai. Jos davė tautai dukterų ir sūnų, kurie dėl jos laisvės ir nepriklausomybės dirbo, kovojo ir net savo gyvybės nepagailėjo. O kieno krauju yra laistoma Lietuvos žemelė šiandien? Mes visos dabar turime būti tomis Vaižganto "Pragiedrulių" Taučiuvienėmis — branginti ir saugoti visa, kas sava: savus papročius, savą religiją, savo kalbą ir gimtąją žemę. Juk ir Dieviškasis mūsų Mokytojas taip mylėjo savo gimtinę, jog verkė, žinodamas, koks baisus galas laukia jos sostinės Jeruzalės.

Kad galėtumėme išlaikyti savyje visa tai, kas mums brangu, kad nesunyktų mumyse lietuviškumas, mes turime stengtis išlaikyti savyje sveiką, nesužalotą lietuvaitės charakterį, o pagrindiniai to bruožai yra sekantys:

1. Pusiausvyra ir atsargumas įvairioms naujenybėms, prisirišimas prie savų tradicijų, santūrumas ir saikingumas.
2. Nuoširdus paprastumas.
3. Sveikas realizmas dalykus vertinant ir vertinimas dvasinių dalykų daugiau, negu materialinių.

Ir kur mes būsime, ten pasirodys ir mūsų lietuviško charakterio savitas veidas. Mes turime tai išlaikyti ne tik pačios sau, bet turėsime jį įdiegti naujosioms kartoms, nes mūsų rankose yra jos ateitis. O priemonių tam yra daug: kalba, papročiai, tradicijos, tautos istorija, melodingosios mūsų dainos, šokiai, mūsų gražieji tautiniai rūbai, tautodailė ir t.t. Ir senoji karta Amerikoje pirmiausia saugojo kalbą, dainas, religines tradicijas, papročius ir net rūbus.

Nežalokime, brangiosios, lietuviško charakterio, nepažeiskime to sveiko lietuviško kuklumo, sekdamos savo prigimčiai priešingas madas ir perdėtą kosmetiką. Suprantama, kad reikia prisitaikinti prie vietos ir laiko papročių. Nereikia tačiau per daug bezdžioniškai sekti visas mados kvailystes. Mums neįprasta ir koktu, kai matome net prie Dievo Stalo einant nunuogintomis rankomis ir pečiais, krauju pasruvusiomis lūpomis. Taip pat, manau, nesukelia jokio pasigėrėjimo jaunuolė atraitytom kelnėm ir išpešiotais ant viršaus vyriškais marškiniais... Tai tik savos prigimties žalojimas.

Nestokime į tas rungtynes, kur lenktyniaujama, kuri daugiau dažų uždės ant savo veido, kurios antakiai labiau išriesti, lūpos ir nagai raudonesni. Aš nesakau, kad kosmetika yra visai nereikalinga, bet "kas per daug, tai nesveika." O ypač Tau, mano miela jaunoji drauge, dar jokios kosmetikos grožiui sukelti nereikia, nes Tave dar puošia Tavo jaunystė. Juk Tavo veidai dar neišbalę, Tavo lūpos neišblėsę, o iš Tavo akių trykšta gyvybė ir džiaugsmas. Nebūsi gražesnė, jei nubaltinsi ir nuraudoninsi savo veidą, lūpas ir nagus. Ne nuo to Tavo grožis pareina. Žmogus, kaip Dievo paveikslas, savo kūnu yra gražiausias kūrinys. Svarbiausias faktorius, kuris jį daro taip nepaprastai gražiu, yra siela. Ji turi nepaprastai didelės įtakos išvaizdai, laikymuisi, judesiams, o ypač veido išraiškai. Todėl neveltui sakoma, kad kiekvienas žmogus esąs savo išvaizdos dailininkas. Kiek orumo ir jėgos, kiek nekaltumo ir gerumo spindi iš kilnaus žmogaus veido"— sako Hardy Schilgen.

Kitas dalykas, kurį Tu, norėdama išlaikyti tvirtą savo lietuvišką charakterį, turi atsiminti,—tai saugoti savo kalbą ir jos grynumą. Juk kalba yra tvirčiausias pagrindas tautos gyvumui išlaikyti. "Ne žemės platumu, ne pilių ir tvirtovių stiprumu tautos išsilaiko, bet užlaikymu savo kalbos" — sako Daukša. Jūs turbūt prisimenate, kodėl išnyko didžiulės ir galingos senovės tautos, kaip egiptiečių, babiloniečių, graikų ir romėnų. Kol tos tautos laikėsi savo papročių, brangino savo kalbą, jos buvo tvirtos ir galingos, bet kai, paniekinę savo gimtąją kalbą, pradėjo kalbėti ir rašyti svetima, kai pamynė savo tautos papročius ir tradicijas, jos sunyko ir žlugo. Ir Lietuvos istorija rodo atkaklią kovą už savo kalbą. Jei norime išsaugoti savo lietuvišką būdą ir ypatybes, pirmiausia turime atsisakyti nuo visko, kas tam priešinga. Kas lietuviška, tas pirmoje eilėje! Tada drąsiai ir tvirtai pasakysime sau ir pasauliui: **"Aš esu lietuvaitė."**

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

A. Baužinskaitė.

VAKARAS TĖVIŠKĖJ

Kai suskambo vario varpas,
Vario varpas apdainuotas,
Tamprių virvių išlinguotas,
Galvą nulenkiau maldoj.
Kaip vėjelis lenkia varpas,
Kai dangus švinu apkaltas
Lietų neša tylumoj.

Nuaidėjo varpo dūžiai,
Varpo dūžiai vakariniai,
Nešę atilsį krūtinei.
Po tiek rūpesčių dienos.
Kažkas kaupiasi širdužėj,
Kažkas kyla veržias, ūžia,
Lyg garsai naujos dainos.

Viskas tyla. Tik vakarė,
Tik vakarė ilgesinga
Vis dar žiba paslaptinga
Iš mėlynės aukštumos
Ir upelio gelmę šnarią
Spinduliais užliejus taria:
"Žaiskim meile lig aušros".

Ir širdis, lyg tas upelis,
Lyg upelis krištolinis,
Rods, pakils lig vakarinės
Nuo ją keliančios jėgos,
Žvelgs į pievą, kur gėlelės
Tyliai supasi vėjely
Ir iš laimės užgiedos.

KALBĖKIME...

(atkelta iš 16 psl.)

ji atlieka tik dalį savo uždavinio. Jos noras lankyti kiekvieną lietuvį — seną ir jauną, tremtinį ir emigrantą, bet labiausiai — moksleivį. Šito ji siekė ir sieks. Niekuomet, net ir tada, kai moksleiviai ateitininkai buvo valdžios uždaryti, ji neįrašė į savo puslapius jokio atsiribojančio sakinio (ką padarė kai kurie kiti tremties jaunimo laikraščiai). Tačiau be Tavo pagalbos, ateitininke platintojau, ji to pasiekti negalės. Spaudos apaštalai yra netik redaktoriai ir rašytojai, bet taip pat ir platintojai bei skaitytojai. Platintoju gi gali būti kiekvienas ateitininkas. Nepatingėk vieną kitą vakarą iš sunkaus darbo grįžęs, ar šventadienio popietį aplankyti kiekvieną lietuvišką šeimą, rinkdamas "Ateities" ir kitos katalikiškos spaudos prenumeratą. (Ateitininkiškų vienetų vadovybės galėtų tokį platinimą pravesti organizuotai). Taip darė katalikiškos spaudos platintojai Lietuvoje, taip tebedaro ir moksleiviai at-kai tremtyje. Tiesa, šis platinimo būdas nėra lengvas, bet rezultatai visuomet geri.

"Kas nori mane sekti, teatsižada savęs". "Ateitį" platinkime kiekvienoje lietuvių susibūrimo vietoje: prie bažnyčios, salėje ir parapijos kioske. Kur tokių kioskų nėra, ateitininkų pareiga juos suorganizuoti*). Skelbkime "Ateitį" laikraščiuose, ypač tuose kraštuose, kur tremtiniai gyvena išsklaidyti. Dar norėtųsi iškelti vieną platinimo būdą, būtent: laiškais. Kai tik rašysi laišką, paklausk savo prietelių, ar jis skaito "Ateitį"...

Tam, kuris nenorėtų imtis šitos garbingos pareigos, norėtųsi priminti ateitininkų globėjo Šv. Povilo žodžius: "Mielasis, aš prisiekdinu akivaizdoje Dievo ir Jėzaus Kristaus, kurs teis gyvus ir mirusius, Jo atėjimu ir karalyste, skelbk žodį, nesiliauk laiku ir nelaiku; įrodinėk, ragink, bark visu kantrumu ir mokymu." (Timot. 4,1-2). Vidurio kelio nėra: "Kas nerenka su manim, tas barsto."

"Meilė yra ugnis, kuri užgęsta, jei nėra teikiama kitiems. Pavirski džiaugsmo liepsna, uždek ir Tu kiekvieną, kiekvieną, kuris tik prie Tavęs prisiartina, kitaip — liksi nuodėguliu smilkstančiu, bet deja—šaltu." (G. Pappini).

Ateitininke, uždek netikėjimo iškankintą pasaulį Kristaus Evangelijos džiaugsmu ir meile!

* * *

— Tegul gina mane nekaltumas ir dorumas, nes aš turiu vilties Tavyje Viešpatie. Ps. 24,21.

*) Žr.: J. Gintautas, kaip JAV platinti lietuvių spaudą. Aidai, Nr. 25.

ŠYPSENA

A. Val.

PIKTOJI NUOTAIKA IR ŠYPSENA

Aš dažnai rymau prie lango ir skaudama širdžia klausausi gatvėje aidinčio begalinio triukšmo. Tolumoje, vos mano svajonių pasiekiamoje, tyliai čiurlena upeliai ir ošia seni gluosniai, palinkę ant jo krantų. O čia turiu klausytis tos iki nerimo vedančios gatvės triukšmo ir žiūrėti į skubančius svetimus žmones. Koks tai yra gyvenimas. Pikta ir nejauki nuotaika išlipo su manimi ant šios šalies kranto ir eina kartu į darbą, važiuoja prikimštu autobusu, kalba už mane į tokius pat suniūrusius žmones, o paskui grįžta namo ir sėdi šalia manęs, kai aš, rymodama prie lango, širdimi klausaus anų sielą ir kūną gaivinančių tolimų garsų.

Aš dažnai matau gatvėje aklą moterį, kuri eina šypsenos nušviestu veidu dėkodama kiekvienam, kuris perveda ją per gatvę judėjimo šviesai metant neryškiai žalią šviesą, arba kuris padeda jai atsistoti ant prikimšto autobuso laiptelio. Nejaugi jos gyvenimas toks šviesus, kad ji amžinai gali šypsotis? — dažnai mano mintyse susipina klausimai. Juk ji nemato nė mažiausio saulės spindulėlio, pasiekiančio žemę tarp dangoraižių sienų.

Kokia didelė mano kaltė prieš tą aklą moterį, dažna mintis skverbiasi mano galvon, kai gatvės triukšmas pasidaro per daug įkyrus ir užslopina tolimojo upelio šnarėjimą. Kodėl aš negalėčiau bent vieną dieną būti su šypsena ant savo veido?!

Rodos, taip sunku pirmą dieną viskam būt nuoširdžia ir besišypsančia. Oi, kaip sunku! Pasakė žodį, o, tau jau galvoje dešimts ir atsistojo eilėje ir vos spėjai sulaikyt. O kaip gera, kai jie pavirto šypsena, ir pati stebiesi ir džiaugiesi. Na, o tada jau, iki kito karto ir eina su Tavimi šypsena. Rodosi, prisimena visų šventųjų mergaičių paveikslai ir jau save kaž kur visai netoli pastatai... Paskui pati nusigąsti, ir nori mąstyt, kad tai taip lengva buvo, kad tai tik mažytis laimėjimas, tik pradžia...

O kodėl nepagalvot kasdieną, kad ir trupučiuką apie tą pradžią: prie to nuostabaus šventumo vedančią atlaidumo prasmę, kodėl nepabandyt į viską pažiūrėt iš gerosios pusės. Tada ir ta pikta nuotaika, nepaliekanti manęs ir Tavęs net ir poilsio valandėlėmis, nueitų gatve, kaip ir visi svetimi žmonės.

Štai, kai vakaras išvedžioja ilgus šešėlius Tavo kambaryje, ar net, kai pilnas žmonių požeminis traukinys neša Tave namo iš darbo, vienai vienai valandėlei prisimink, kodėl Tu šiandien buvai užpykus. Sakysi neverta prisiminti. Verta! Dabar, kai jau yra bent kelių valandų užlieta, visa tai nebeatrodo taip juoda, taip bloga. Pagaliau Tu dar ir nusišypsosi, kad dėl tokio nieko buvai raukšlėmis pažeidus savo dailią lygią kaktą. Ir kai Tu, kaip ir aš dažnai darau, parimusi ant lango klausysi tolimo mielo upelio šnarėjimo, tu pajusi jį daug arčiau, kažkur savo širdyje, nes tada piktoji nuotaika, lyg koks trukdytuvas, nesudrums to mylimo, svajonių pilno garso.

Mūsų JAUNIESIEMS

Dėdės Juozo Laiškai

KELIAUJAME Į ROMĄ!

Seniai nuskambėjo paskutinieji vakaro varpai, nurimo didmiesčio gatvės. Ilsisi Roma, šimtametės bažnyčios, muziejai ir jos gyventojai. Tik Vatikano rūmų lange dar ilgai, ilgai dega žiburys. Baltasis Senelis, suklupęs prieš Nukryžiuotąjį, meldžiasi už tuos, kurie Išganytojo jam patikėti vesti ir valdyti. Po ilgų maldos valandų keliasi, ir laimina pasaulį: visas keturias šalis. Visais jis rūpinasi, visi jo vaikai, — juk jis tikinčiųjų Tėvas. Tačiau kai atsigręžia į rytus, jo veidą pridengia tėviško rūpesčio šešėlis... Vargiai persekiojamų tautų vaikai nesilankys šventųjų metų proga į amžinąjį miestą; tačiau kankinių krauju jie pašventina šiuos metus daugiau, negu kartais smalsūs piligrimai savo kelionėmis.

Gal norite aplankyti šventąjį Tėvą? Padarykim ekskursija į Romą! Įsivaizduok. Susirenkam iš visų pasaulio kraštų didelis, didelis jaunųjų būrys kur nors į vieną tremtinių stovyklą: pvz. Hanau, sėdam į greituką traukinį ir keliaujam. Traukinys lekia, kiek galėdamas, o mums atrodo vis dar pamažu: mes norim dar greičiau. O čia ta nelemta siena. Niekas neklauso, kad tu skubi, turi lipti iš traukinio, eiti per muitinę ir antspauduoti dokumentus.

Na, dabar mes jau esame Šveicarijoje. Jei jūs, mano jaunieji bendradarbiai, būtumėt bent kiek vyresni, tai šis kraštas būtų jums daugiau žinomas. Juk čia Šatrijos Ragana rašė savo "Mėlynąją Mergelę", čia Maironis suposi laiveliu be irklų ant smaragdu liūliuojančių Keturių kantonų ežero bangų ir kūrė savo geriausius eilėraščius, o ten — tie aukštieji kalnai, į kuriuos įkopęs norėjo pamatyt Lietuvą. Bet ilgiau sustoti čia negalime. Dar viena siena ir mes Italijoje. Pro langus bėga kalnai ir citrinų bei vynuogių sodai. Važiuojam pro daugybę įvairių miestų. Kiekviename iš jų galėtume sustoti, kiekviename yra daug ką apžiūrėti, bet mūsų širdys, kaip kitados Atila, nors ir ne tokiais tikslais, kaip jis, keliaujam, vis klausia, kur Roma, kur Roma. Stabtelėkim truputį, bent ties Florencija. Šito vardo niekuomet nepamiršit, kai jau būsi skaitę Dantės "Dieviškąją Komediją", nes šis miestas yra jo tėviškkė.

"Jau čia, jau Roma" šaukia lyg patys nenorėdami tikėti mūsų jauni bendrakeleiviai.

Pro pražilusius pastatus, per senųjų romėnų išvestas gatvių gatves skubame Vatikano link. Aplankom Šv. Petro baziliką ir apaštalų kunigaikščio kapą. Visos dienos neužtektų šią milžinišką šventovę apžiūrėti. Galėtum knygų knygas apie ją prirašyti. Čia keliauja visų tautų ir rasių katalikai: ir baltas europietis ir geltonas japonas ar juodas negras — visi randa čia kažką, kas jiems sava, nes čia visiems jauku ir ramu. Pro puošnias šveicarų gvardijos sargybas sukame į Popiežiaus rūmus. Su dideliu įtempimu ,rimtumu ir lyg baime laukiam pasirodant to, kurio aplankyti keliavom. Štai jis atnešamas savo soste, toks geras, tėviškai malonus, kad kiekvienas baimės jausmas dingsta. Laimina visus, po to eina ir klausinėja, kas iš kur atvykęs. Priartėja ir prie mūsų. **"Mes nuo Baltijos krantų iš Lietuvos"** — atsakom. **"A, žinau, terra Mariana,** Lietuva Marijos žemė. Skausmingosios Motinos kančia paženklinta dora. **Aš šiais metais paskelbiau Dievo ir jūsų tautos priešams kryžiaus karą. Ar jūs norite būt šio žygio riteriai?"** Mes dirsteliame vienas į kitą ir tyliu galvos linktelėjimu atsakome: "Taip". "Kas nori būt iš jūsų", kalba toliau Vyriausias kunigas, "šio žygio riteriai, tęsimeldžia, teprašo kiekvieną dieną, ypatingai šiais šventaisiais metais, Galybių Viešpatį tikrosios taikos. Taikos, kuri atneštų laisvę ir jūsų tėvynei. Kas kenčiančią motiną tėvynę savo maldose pamiršta, tas yra bėglys iš kovos lauko."

—"Tautų Tėve, palaimink mus — mes einame į šį žygį, mes trokštame tėvynei laisvės ir pasauliui taikos."

A. B.

ZOOLOGIJOS SODE

Narvai, kanalai ir grandinės.
Linksmų žiopsotojų būriai.
Kvatojas vyrai, juokiasi merginos,
Ir krykščia nekalti vaikai.

Mažytės, senos ir išalkę
Bezdžionės blaškosi narvuos.
Ir jos svajoja apie laisvę
Bet niekas jųjų neužstos.

Kitam narve—kalnų ereliai
Skrajoję vėjuj virš uolų.
Pavargusius sparnus vos kelia
Erdvės išsilgę ir audrų.

Kiek daug čia paukščių ir žvėrelių
Išsilgusių gimtų kraštų.
Kažkas pasakė: "jiems čia gera,
Ir duonos daug čia ir saugu..."

Kai tu gali pakilt į laisvę,
O tavo svajos žemę ardo,—
Nesuprasi, ko blaškos narve
Žvėris apkaustytas, suvargęs.

MINTĮ MIKLINK

Vert. 10 t.

Du darbininkai per dieną uždirbo 10 litrų vyno. Abu nutarė pasidalinti: po 5 l. kiekvienam. Tačiau nei vienas neturi indo, kuris būtų 1 litro talpos. Kiek paieškoję juodu surado du puodus: vieną septynių, o kitą — trijų litrų talpos. Vynas buvo supiltas kibire 10 l. talpumo. Daug negalvoję, abu pradėjo vyną pilstyti ir — pasidalino. Kaip jie tai padarė?

ŠARADA

Vert. 5 t.

Yra blogų žmonių rūšis,
(Vienaskaitoje žodis šis).
Jei vieną raidę jam nudžiausi,
Tai moterišką lytį gausi
Ir vieną balsį ten pakeitęs,
(Rašysi—brauksi čia sukaitęs)—
Jau kūno dalį tuoj turėsi
Ant kurios dėžes panešėsi.
Raidę vieną sunaikinęs
Vietoj jos — dvi pagaminęs
Vandeningą gausi vietą
Ir aukščiausią uolą kietą.
Ji, kaip pletkininkai sako,
Randasi labai ant tako
Iš Čikagos į Kanadą
Ir plati — tartum estrada,
Ten, vos vasaros sulauksim
Konferencijon suplauksim
Ir iš šiaurės ir iš pietų
Spėkit, kur yra ši vieta?

RYGOS BOKŠTŲ VIZIJA

Pasilenkę visos galvos,
Dominuoja tik dvi spalvos:
Viskas muša aštrų toną,—
Vien tik žalia ir geltona.

Vienas guli lyg negyvas
Kitas sako,—koks čia dyvas,
Jeigu svietas piestu stoja,
Viskas maišosi galvoje.

Vienas guli, kitas stovi
Trečias lenda į palovį,
Nes diena "sūdna" atėjo:
Druska nosį net apliejo.

Galit valgyt, kas kiek nori,
Galit siūlyt medaus korį,
Galit duoti alų, vyną—
Vistiek niekas nemėgina...

To vandens baisi daugybė
Ir žalia spalva beribė...
Tik akyse mirga spalvos —
Tuoj visi nulenksim galvas...

Tuoj visi kaklus ištiesim
Ir piktas dvasias sukviesim,
Nes jos vandenį sumaišė
Kaip lietuvišką ragaišį...

Ar jūs gulsit ar sėdėsit,
Viduriukams nepadėsit,
Nes kai jie paskelbia karą,
Viskas žalia pasidaro...

Viskas tuoj kitaip atrodo;
Regis ir dangus pajuodo,
Ir regi tik vieną spalvą,
Ir tada — nulenki galvą...

* * *

AMERIKONIŠKI VAIZDAI

STREIKAS

Jei paklausi, kas yr' streikas —
Žino tai kiekvienas vaikas:
Kai jau dirbti nusibosta —
Darbininkai kelia tostą,
O kai pinigus iššvaisto
Ir pabaigia visą maistą —
Tuomet vėl į darbą eina
Už tą pačią seną kainą.
Kai jau pieno nebegausi
Ir kad šalta, — kai pajausi,
Kai jau, brol, per telefoną
Nebeprisišauksi Joną
Ar kai dėl vandens trūkumo,
Nebegausi pirkt parfumo, —
Tad, pamatęs tokias baikas,
Jau žinok, kad šiandien streikas...

PIKIETAS

Jei matei plakatų tvorą
Ir besikoliojant porą,—
Tai gali užsirašyti:
Teko pikietą matyti!
Ten, kur policistai stovi
Visi lenda į palovį,
Bet per pikietą, brolyti,
Gali už barzdos tampyti —
Jis tik stovi su "nagaika",
Subara kokį nors vaiką
Ir tartum grynai dėl juoko
Pagrasina su kuloku;
O daugiau — nedaro nieko, —
Tu gali iš viso vieko
Rėkti, bartis ir koliotis
Kristi žemėn ir voliotis
Tik jei muštis pabandysi —
Gyvas žemėn tuoj sulysi!

* * *

BAZARAS

Karas, badas, maras, karas
Su arabais žydai baras,
Krito doleris ir svaras,
Sako, Brooklyne bazaras:
Seni džiunkai, margos skaros,
Byra kvoterių ten marios
Ratą suka pats vikaras
Vienas juokias, kitas karias...
Jei nežinai, kas ten daros,
Žinok, brol, kad tai—bazaras.

* * *

NEGERAI

Susirinkom čia pašokti
Tai gerai tai gerai,
Tik kad reikia paaukoti...
Šitoj vietoj negerai.

Šoksim polką ir suktinį
Tai gerai tai gerai,
Nuplyš batai paskutiniai —
Šitoj vietoj negerai.

Prelat's sako turim fondą
Tai gerai tai gerai,
Tik kad nieks į jį nemoka—
Šitoj vietoj negerai.

Vyčiai kviečia mus į talką
Tai gerai tai gerai,
Tik kad reik šnekėt "angelskai"
Šitoj vietoj negerai.

Rožė valgo vis paukštieną
Tai gerai tai gerai.
Bet kad ein storyn kasdieną—
Šitoj vietoj negerai.

Šiandien geriam ir dainuojam
Tai gerai tai gerai.
Rytoj vėl "šopon" važiuojam—
Šitoj vietoj negerai.

Su "karais" svečiai ir viešnios
Tai gerai tai gerai,
Tik aš viens dypukas pėsčias—
Šitoj vietoj negerai...

* * *

APIE PROFESIJĄ, KURI NEBIJO DEPRESIJOS

Niekam pasauly aš nepavydžiu,
Nei ponui šerkšnui jo mokslo didžio,
Nei Juozui Laučkai jaunos dukrelės,
Anei Musteikiui gražios žmonelės.
Tik vieno daikto aš labai noriu:
Pasidaryti greičiau graborium!

Kasnakt sapnuoju, kaip miltus barsto
Ir kaip suguldo visus į karstą,
Regiu kas dieną ašai graborių,
Kaip milijonus jisai skaičiuoja.
Niekam nereiktų eiti į "šopą",
Jeigu graboriais būt visa kuopa...

Niekai ir mokslas—Kepalas tarė,
Tegu tik myli mergaitės mane!
Ir milijonai kartais prapuola, —
Tiktai graborius stovi kaip uola,
Ar šviečia saulė, ar lietus lyja,
Jokios "deprešen" jisai nebijo.

Gali streikuoti anglys ir plienas,
Ir kainą kelti busai ir pienas,
Ir dėl nedarbo kiekvieną rytą
Po šimtą "šopų" užsidaryti.
Daugelis biznių čia užsidaro,
Tiktai graborius "pieceworką" varo!...

Aš paprašyčiau Juozapą Brizgį,
Kad jis numestų sau svorio biskį,
Rožę, Aldoną, Maželį, Zigmą,
Kad visi būtų menki, kaip Vyga,
Kad kai atvyks jie į "Funeral namą",
Kad jiems nereiktų taip daug
balzamo...

Niekam pasauly aš nepavydžiu,
Anei Balkūnui jo vardo didžio,
Aš nepavydžiu ponui Bendoriui,
Kad jis komuną nuversti nori,
Anei Mačiuliui jo biznio gero,
Anei Averkai, kad kriaučius bara.—
Tiktai graboriui ašen pavydžiu
Pasisekimo ir darbo didžio,
Tiktai kasdieną aš baisiai noriu,
Kad visi taptų greičiau graboriais...

Iš "Skersvėjo",
skaityto Brooklyno at-kų
pobūvyje I. 15.

ĮVYKIAI, DARBAI, ŽMONĖS...

"Tėviškės Žiburiai", Kanados lietuvių katalikų savaitraštis, pradėjo eiti prieš Kalėdas. Redaguoja žinomas istorikas Dr. A. Šapoka. Iki šiolei Kanados lietuviai teturėjo tik vieną laikraštį "Nepriklausomą Lietuvą", redaguojamą J. Kardelio.

Dail. A. Šepetys, Kanadoj, Edmontono Meno Muziejuje sausio 2-21 dienomis atidarė savo darbų parodą. Dail. A. Šepetys pakviestas dėstyti dekoratyvinę, sieninę tapybą Dailininkų Federacijos kursuose, kuriuos lanko tiktai dailininkai. Paskutiniu metu jis pakviestas į Edmontono universitetą dėstyti ofortą ir medžio bei linoleumo raižymo meną.

"Čiurlionies" Ansamblis, vadovaujamas A. Mikulskio, įsikūrė Clevelande. Ansamblis susideda iš 26 vyrų ir 20 moterų, turi paruošę 45 liaudies dainas, mišias ir religinį koncertą. Pirmas didysis jo pasirodymas numatomas kovo mėnesį Clevelande. Balandžio 29 dieną Ansamblis numato duoti koncertą Pittsburghe, Carnegie Instituto salėje, kur jį kviečia Universiteto Tautinių Kambarių Draugija. Taipogi Ansamblis veda pasitarimus su žinomu koncertų rengėju Sol Hurok dėl sutarties sudarymo. Jei pavyktų susitarti, "Čiurlionies" Ansamblio išėjimas į plačią visuomenę būtų užtikrintas.

Tarptautinė meno šventė Adelaidėje. United Nations Appeal for Children surengė Adelaidėj, Australijoj meno šventę, kurioj dalyvavo 12 tautų atstovai. Lietuvių tautodailės skyrių tvarkė dail. A. Rūkštelė. Šventės rengimo komitete lietuvių atstobu buvo kun. dr. Jatulis. Koncertinėj daly dalyvavo smuikininkas P. Matiukas ir dainininkai — E. Rūkštelienė, P. Rutenis, G. Vasiliauskaitė. Solo šoko R. Plokštytė. Dalyvavo vyrų choras, vadovaujamas muziko V. Šimkaus, ir tautinių škių grupė, vad. Ratkevičiaus. Dail. E. Marčiulionės pieštas programas viršelis, laimėjo pirmą vietą. Šioj didžiulėj meno šventėj tautos rungėsi tris dienas.

"Aušros Sūnūs" Chicagoj. Stasys Pilka, dramos aktorius ir režisierius, Chicagoj pastatė S. Čiurlionienės veikalą "Aušros Sūnūs". Dalyvavo artistai: Regina Matulevičiūtė, Kazys Oželis, Julius Baliutavičius ir kiti. Jono Rusteikos rolę vaidino pats St. Pilka. Vaidinimas įvyko sausio 29 dieną ir praėjo su dideliu pasisekimu. Šį pastatymą suorganizavo Katalikų Federacija.

"Atžalynas" Brooklyne. Žinomas aktorius K. Vasiliauskas, padedamas V. Žukausko, Brooklyne režisuoja K. Binkio "Atžalyną". Vaidintojų tarpe yra ir ateitininkų jaunimo.

Ateitininkų Fondo Globėju Amerikoje yra nenuilstamas at-kų veikėjas prel. J. Balkūnas. Dar į Fondo valdybą įeina: prof. kun. M. Ražaitis, Pr. Vainauskas, Petras Minkūnas ir dr. Z. Prūsas.

"Savu Keliu". Ateitininkų Federacijos Vyriausioji Valdyba Clevelande, leidžia savo organą - biuletenį "Savu Keliu". Biuletenis skiriamas Federacijos Valdybos patvarkymams ir informacijai. Jau išėjo du biuletenio numeriai.

Kun. Pranas M. Jūras, Amerikos At-kų Sąjungos Dvasios Vadas, žinomas kovotojas už lietuvybę Amerikoj, nuoširdžiai rūpinasi "Ateitimi" ir ją remia.

Tarptautinis Katalikų Žurnalistų Kongresas. Šventųjų Metų proga, Romoj, vasario 16-19 dienomis šaukiamas katalikų žurnalistų kongresas, kuris vyksta obalsiu: Tiesa, Teisingumas, Taika! Kongreso rengėjų komitetui pirmininkauja "Observatore Romano" redaktorius grafas Dalla Torre.

Muzikų Rankraščių Paroda. Kovo 25-30 dienomis Romoje įvyksta paroda įvairių retų kompozitorių rankraščių. Atgabenamha reta medžiaga net iš Grottaferatos ir Monte Cassino.

Prof. Pranas Padalskis Detroito universiteto paskirtas ekonominių mokslų fakulteto egzaminų komisijos pirmininku.

Prof. Dr. J. Meškauskas, Ateitininkų Tarybos Pirmininkas, gyvena Čikagoje, dirba ligoninėj ir kovoja už Kauno V. D. Universiteto teises.

Australijos Lietuvių Draugija ruošiasi 20 metų sukakties minėjimui.

Nuo Oskaro Milašiaus mirties sukako 10 metų. Jo poemas ir Miguel Manara į lietuvių kalbą yra išvertęs A. Vaičiulaitis, o veikalą apie jo kūrybą išleido J. Grinius. Jo kūryba pilna gilaus religingumo ir misticizmo.

Kun. I. Kelmelis, Newarko lietuvių parapijos klebonas, pakeltas į prelatus.

● Palomar teleskopas yra 200 colių ilgumo ir yra galingiausia žmogaus rankomis padaryta astronominė akis, kuri atskleidžia kosmoso platybes. Su šiuo teleskopu žmogus gali matyti du kartus toliau, negu pro visus kitus žinomus teleskopus. Pro šį teleskopą būsią galima įžiūrėti tas tolimas žvaigždes, nuo kurių pradėjo šviesa sklisti į žemę dar prieš šimtą milijonų metų, bet iki šiandien dar žemės nepasiekė.

● Paskutiniame astronomų suvažiavime Amerikoj, mokslininkai kritikavo ilgus metus išsilaikiusią Einsteino reliatyvumo teoriją.

● Išrastas radijo teleskopas, kuris sugauna garsus, nuolatos išeinančius iš tolimųjų dangaus kūnų. Manoma, kad su juo bus atidarytas naujas langas į erdvės platybes.

● Tiriant seną Irako Shadippur miestą ties Bagdadu, rasta 2400 molinių lentelių, kuriose yra išdėstytas geometrijos mokslas, koks jis buvo prieš 4000 metų. Iš tų lentelių išskaityta, kad Euklido geometrijos teoremų ir aksiomų mokslas jau tada buvo žinomas.

● Indijoje yra 300 milijonų gyventojų ir 30 milijonų bezdžionių. Dešimčiai indų tenka viena beždžionė. Ten daug priviso beždžionių todėl, kad indų religija ir papročiai neleidžia beždžionių naikinti. Kadangi beždžionės suėda labai daug maisto, tai dalis indų dėl to turi badauti.

● Amerikos saugumo policijos (FBI) direktorius Edgar Hoover pranešė, kad nusikaltimai J. A. Valstybėms daug daugiau kaštuoja, negu 5 bilijonai 600 milijonų dolerių, kurie 1948-9 metų biudžete buvo išleisti švietimui. Jis pareiškė, kad svarbiausia nusikaltimų priežastis — šeimų pakrikimas, nutolimas nuo Dievo ir nedorovinga spauda.

● Žymus žurnalistas L. Stowe, kuris per 20 metų bevažinėdamas po įvairius kraštus ir kontinentus turėjo progos pažinti žmonių psichologiją ir jų gyvenimą, apie Amerikos moteris šitaip rašo: Amerikos moteris yra geriausiai atrodanti visam pasauly, labiausiai moderniška, geriausiai apsirengusį; ji yra inteligentiška, labiausiai nepriklausoma ir turi daug teisių; ji turi daug iniciatyvos ir turi daugiausiai turto, negu bet kokia moteris kituose kraštuose. Tačiau iš kitos pusės, Amerikos moteris yra labiausiai sugadinta, ypatingai agresyvi, nelaimingiausia ir nepatenkinta, mažiausiai turi tikrojo moteriškumo, mažai interesuojasi vyrais, daugiausiai kainuojanti kompanijose, nerami, niekuo nesiinteresuojanti ir turi mažiausiai individualumo.

● 1949 metų pavasarį North Benton, Ohio kapinėse buvo palaidotas ateistas Chet Bedell, kuris visą laiką kalbėjo prieš Dievą. Palaidojus, jo karstą labai pamėgo gyvatės. Kapinių prižiūrėtojas ties jo karstu kasdien užmušąs apie dvidešimt gyvačių.

DĖMESIO!

Visi studentai ateitininkai, gyvenantieji **Australijoje,** prašomi pranešti savo adresus Mr. E. Kirchner įstaigai Europoje, **stipendijų gavimo reikalu.** Reikalas yra skubus, todėl prašome nedelsti! Adresus siųsti šiuo adresu:

Mr. **E. Kirchner**
(13b) **Muenchen,** Meichelbeckstr. 10. Germany, US Zone

SAS Centro Valdyba

Mes Plačiame Pasaulyje...

JUNGT. AMERIKOS VALSTYBĖS

ČIKAGA

Pirmuosius žingsnius Čikagos ateitininkai pradėjo žengti jau prieš dvejus metus, tačiau tik šį rudenį, rugsėjo mėn. 3 d., steigiamuoju susirinkimu ateitininkai moksleiviai, studentai, sendraugiai pradėjo atskirą veiklos vagą. Pradžioje buvo sudaryta laikinoji valdyba, kuri nustatė veiklos gaires iki 1950 m. pradžios. Spalių mėn. 9 d. buvo galutinai išrinkta valdyba, kurią sudaro: pirmininkas dr. K. Bobelis, vicepirmininkas Vyt. Bindokas, kultūrinių reikalų vedėja — J. Tumasonytė, iždininkas Alb. Salasevičius, specialių reikalų vedėjas Vyt. Galvydis, moksleivių organizatoriai J. Spurgis, J. Manelis ir sekretorė O. Stankaitytė. Dvasios vado pareigas eina kun. J. Borevičius S. J. Kuopa dabar turi 120 narių. Mėnesio bėgyje visi nariai renkasi susirinkiman ideologiniai ir dvasiniai atsigaivinti, o didelių švenčių metu — organizuotai prie Dievo stalo. Pavieniai ateitininkai dalyvauja Vyčių eilėse, Katalikų Federacijos, ALT., BALF'o ir kitų organizacijų veikime.

Platus veiklos baras išvarytas visuomeniniame darbe: 22 spalių surengtas su Vyčiais susiartinimo vakaras, kurio metu susipažinta su Amerikos lietuvių katalikų organizacijomis ir jų veikla. Tradicinė ateitininkų Kristaus Karaliaus šventė buvo suruošta drauge su A.L.K. Federacijos apskritimi spalių mėn. 30 d., kuri visuomenės buvo atitinkamai įvertinta, o Vėlinių vakarą, kada visose lietuvių parapijų bažnyčiose skambėjo "Viešpaties Angelas", Čikagos ateitininkai kartu su katalikiška visuomene gedulingų mišparų metu prisiminė kritusius už Lietuvos laisvę.

Kuopa buvo atstovaujama A. L. Tarybos suvažiavime Čikagoj, Amerikos Lietuvių Kongrese, Ateitininkų suvažiavime New York'e ir lapkričio mėn. 19-20 d. Čikagos Vyčių metiniame seime.

Artimesnių ryšių su Čikagos lietuvišku jaunimu palaikymui, lapkričio mėn. 26 d. buvo suruoštas jaukus priešadventinių šokių vakaras.

Advento metu, Šv. P. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventės proga, gruodžio mėn. 10 d. susikaupimo valanda prisiminėme kenčiančius brolius tėvynėje ir prašėme Š. P. Marijos užtarimo jų kovoje už laisvę ir tiesą. Gruodžio mėn. 11 d. surengėme religinį koncertą, dalyvaujant žymiesiems lietuviams menininkams: dain. St. Baranauskui, dain. Iz. Motiekaitienei, prof. Vyt. Marijošiui ir Lievos Vyčių chorui, vadovaujamam dirg. L. Šimučio.

Ir Kūčias Čikagos ateitininkai valgė drauge su savo bičiuliais prie vieno stalo. Kūčių metu mūsų tarpe lankėsi nepaprastas svečias prof. K. Pakštas, kuris sveikino čikagiečius ateitininkus ir džiaugėsi gražiu būreliu. Tik nakties dvyliktos varpams aidint tylios nakties paslaptį, visi Kūčių dalyviai išskubėjo į Bernelių mišias.

Naujusius Metus ateitininkų jaunimas sutiko drauge su Lietuvos Vyčiais linksmai dainuodami, šokdami ir žaisdami.

Iš ideologinės srities: kuopa pradėjo 12-kos paskaitų ciklą. Išklausyta p. K. Kleivos "Ateitininkas šių dienų sąlygose" ir A.L.T. pirm. L. Šimučio "Katalikų sąjūdžiai Amerikoje".

Kuopa turi oktetą ir tautinių šokių grupę, vadovaujamą p. Brazdžionienės. Beveik kas savaitgalį ši grupė išpildo savo programą kitų lietuviškų organizacijų parengimuose - vakaruose.

Sausio 15 d. susiorganizavo moksleiviai ateitininkai ir pradėjo savo veiklą. Šia proga jiems linkėtina jaunatviško užsidegimu kasdienybės laiptais kopti prie veiklos zenito.

X.

AR ŽINAI, KAD —

— Devyniolikto šimtmečio pradžioje visi vokietukai princai turėjo po "asistentą" (Pruegelknabe), kuris būdavo visoumet lupamas, kai princas kuo nors nusikalsdavo...

— Anglijos karalius Jurgis I nemokėjo nė žodžio angliškai...

— Audros metu netoli Laplean miestelio, Prancūzijoje, perkūnas į avių bandą, užmušdamas visas juodas avis, bet palikdamas visas baltąsias...

— Per minutę visame pasaulyje miršta 68 žmonės, per dieną — 97.920, pe rmetus — 35.740.000.

— Pirmieji lakūnai, perskridę Atlantą, yra Sir John Alcock ir Sir A. Whitton Brown, kurie 1919 metais iš Newfoundlando nuskrido į Airiją.

— Mr Henry Smithe, gyvenąs Maplewood, JAV turėjo 148 dideles operacijas. Ant operacijų stalo jis išgulėjo viso labo 200 valandų ir dabar yra sveikas.

— Panelė Lucija Noonan, kuri dirbo San Francisco telefono centralinėje, atmintinai žinojo 2000 numerių.

— Marija Teresė, Austrijos karalienė, turėjo 16 vaikų, iš kurių du tapo imperatoriais ir trys — karalienėmis.

—Babou, Abensbergo feodalas, turėjo 32 sūnus, kurie visi vienu metu tarnavo vokiečių kaizerio Henriko II kariuomenėje.

— Paryžiaus elgetos turėjo savo laikraštį "Gazette des Mendiants."

— Vilniaus rabinas Elijas Gaon mokėjo visą eilę knygų atmintinai, nors jas tik vieną sykį tebuvo skaitęs.

— 1927 metais pasiųstoji telegrama aplink pasaulį grįžo po 8 minučių.

— Joseph de Mai iš Neapolio buvo gimęs su dviem širdimis. Jis pats savo kūną pardavė Britų Medicinos Akademijai už 3000 dolerių...

— Didžiausias triženklis skaičius yra ne 999, bet (99)9. Jį sudaro 369 milijonai ženklų. Jeigu rašytum po 5 ženklus į 4 centimetrus, tai turėtume įsigyti 2,952 km ilgio popierėlį....

— Frau C. Worth, didžiulio namo savininkė Berlyne, neėmė nuomos iš savo gyventojų 20 metų.

— Šekspyro duktė nemokėjo nei skaityti, nei rašyti...

NEW YORKAS

Susipažinimo pobūvis. Š. m. sausio mėn. 15 dieną Apreiškimo parapijos salėje Brooklyne, įvyko visų New Yorko ateitininkų bendras susipažinimo pobūvis, kurį suorganizavo vietinė at-kų kuopa.

Prie kukliai padengtų stalų susėdo apie 120 studentų ir moksleivių at-kų, o taip pat ir visa eilė katalikiškosios visuomenės veikėjų.

Pobūvis pradėtas malda. Įžanginį žodį tarė Dr. K. Ambrozaitis, apibūdindamas pobūvio tikslą ir kviesdamas visus į darbą. Vakarienės metu visa eilė svečių pasakė kalbas. BALFo dir. kun. Dr. J. Končius sveikino ir pažadėjo at-kus paremti. Vyčių Centro Valdybos vicepirm. A. Vasiliauskas nurodė būdus, kaip kovoti už lietuvybės išlaikymą ir kvietė at-kus į talką. Kun. klebonas Pakalnis išreiškė savo džiaugsmą ateitininkišku jaunimu ir ragino toliau dirbti Idejai ir Tėvynei. Dar kalbėjo p. Vainauskas, Pr. Naujokaitis ir Amerikos Ateitininkų S-gos CV pirm. J. Laučka. Be to svečių tarpe matėsi kun. V. Pikturna, kun. J. Pakalniškis, Vyčių atstovai ir kt.

Vakarienei baigiantis, įvyko meninė dalis, kurią išpildė studentai ir moksleiviai at-kai. Ald. Baužinskaitė ir Vl. Būtėnas paskaitė savos kūrybos eilėraščius. Konservatorijos studentė J. Skiparytė, akomponuojant A. Kepaalitei, padainavo solo keletą dainų. Galop Dr. K. Ambrozaitis ir stud. A. Pocius paskaitė tradicinį jumoro laikraštį "Skersvėjį", kuris sukėlė gardaus juoko.

Po vakarienės įvyko šokiai, kurių metu jaunimas smagiai pasišoko. Pobūvį puikiai pravedė stud. A. Pocius.

Būrelių veikla. Ateitininkų jaunimo kuopa, norėdama geriau atlkti savo uždavinius, yra pasiskirsčiusi būreliais. Ypač veikia moksl. at-kų berniukų ir mergaičių būreliai. Susirinkimai daromi maždaug kas dvi savaites. Juose skaitomi referatai, pravedamos įv. klausimais diskusijos ir einama MAS CV nustatytoji programa. Mergaičių būreliui vadovauja R. Šomkaitė, o berniukų — Vyt. Vygantas. Kuopos valdybą šiuo metu sudaro: stud. A. Kepalas — pirm., A. Baužinskaitė — vicepirm., M. Pupiūtė— sekr., S. Babelis — ižd. ir O. Kulytė— soc. reik. vad. **AP**

* * *

DETROITAS

Š. m. vasario mėn. 5 d. susibūrė ir Detroito moksleiviai bei studentai ateitininkai. Steigiamojo susirinkimo metu buvo padaryta svarbūs nutarimai ir sudarytas ateičiai darbo planas. Jame numatyta aktyvi pagalba vyčiams, kursų organizavimas. Nutarta dalyvauti ir "Ateities" klubo veikime.

Susirinkimo metu išrinkta kuopos valdyba: Algimantas Bražėnas, Algirdas Petrulis ir Vytautas Kazlauskas. Apie pasiskirstymą pareigomis žinių dar neturime. **AP**

CLEVELANDAS

Kuopos įsteigimas. Kuopa susikūrė 1949 m., baigiantis vasaros atostogoms. Pirmajame steigiamajame susirinkime žodį į susirinkusį negausų jaunimo būrelį tarė prof. dr. A. Damušis ir kun. dr. Širvaitis, nurodydami veikimo gaires išeivijoje. Išrinkta penkių asmenų valdyba: R. Nasvytytė — pirmininkė, D. Staniškis — vicepirmininkas, N. Vedegytė—sekretorius, N. Balčiūnaitė — parengimų vadovė ir A. Barzdukas — iždininkas bei spaudos reikalų vadovas. Kuopos globėju pakviestas P. Balčiūnas. Jauną kuopą globoja ir jai daug padeda jau seniau Clevelande susikūręs "Ateities" klubas.

Ekskursija į Niagaros krioklį. Moksleivių ateitininkų kuopos iniciatyva ir "Ateities" klūbui remiant suruošta ekskursija į pasaulinio garso Niagaros krioklį. Ekskursija vyko automobiliais, kuriuos maloniai sutiko paskolinti senieji lietuviai amerikiečiai. Pirmąją ekskursijos dieną apžiūrėtas krioklys iš Amerikos pusės ir vakare persikelta į Kanadą, iš kur ir pats krioklys gražiau atrodo. Čia susitikome iš Toronto atvykusius Kanados ateitininkus. Pasikalbėta ir pasitarta tolimesnės veiklos klausimais. Po to kanadiečiai išvažiavo namo, kur jų laukė kasdieninis darbas, o mes likome svetingoje Kanados žemėje nakvoti. Kitą rytą pasiskirstę pradėjome keliauti namo. Viena ekskursantų grupė aplankė Niagana Falls lietuvių katalikų bažnytėlę ir išklausė Šv. Mišių. Ekskursija visiems paliko gražių atsiminimų ir neužmirštamų vaizdų.

Aplankytas Muziejus. Po poros savaičių, sugrįžę iš Niagaros, moksl. at-kai suruošė išvyką į Clevelando Meno Muziejų. Čia yra surinkta daug vertingų ir gražių meno kūrinių, pradedant senovės Egipto ir baigiant dvidešimtojo amžiaus dailininkais. Ekskursijai vadovavo dail. Žilinskas ir kun. dr. Širvaitis. Joje dalyvavo apie 20 žmonių.

Kadangi kuopa paaugo nariais, tad jau pradedama skirstytis į būrelius ir eiti Moksl. At-kų Sąjungos Centro valdybos nustatytos programos.

A. Barzdukas

* * *

VOKIETIJA

DIEPHOLZAS

Savo laiku buvusi gausi nariais Diepholzo moksl. at-kų kuopa nuolat mažėja. 1949 m. gruodžio mėn. 22 d. atsisveikinome su valdybos nariu Vyt. Vebeliūnu, o kiek vėliau išleidome vieną iš veikliausių kuopos narių — Alg. Kezį. Ta proga išvykstantiems buvo įteiktos lietuviškos knygos.

Kalėdų švenčių proga kuopos valdyba suruošė moksleivių at-kų tarpe maisto rinkliavą, tikslu padėti sanatorijoje esantiems tautiečiams. Dovanėlės pasiųstos Bad-Muendeno sanatorijoje esantiems lietuviams ligoniams. Kuopos valdyba dėkoja ir JAV esantiems kuopos nariams, kurie prisidėjo prie dovanėlių sudarymo, atsiųsdami siuntinėlius su maistu.

Gruodžioa mėn. 26 d. įvyko kuopos susirinkimas, kurio metu, buvusiai valdybai pasitraukus, išrinkta nauja kopos valdyba. Ją sdaro: J. Derenčius — pirm., V. Kasperavičiūtė — vicepirm., A. Skopaitė — sekr., A. Vosylius — ižd., S. Skopaitė—soc. reik. ved., o M. Pusdešrytė ir A. Dumčius — ramovės ir knygynėlio prižiūrėtojai.

Naujųjų Metų proga naujoji valdyba sausio mėn. 1 d. suruošė pobūvį. Turėjome svečių, atvyko sendraugiai, kuopos dvasios vadas kun. J. Budzeika, kun. J. Adomavičius, rašyt. Jurgis Jankus, mokyt. S. Stasienė ir P. Kutka. Pobūvis praėjo jaukioje nuotaikoje. Jo metu atsisveikinome su išvykstančia į JAV ilgalaike mergaičių globėja mokytoja S. Stasiene.

Šiuo metu kuopoje yra 29 nariai. Veikia vienas berniukų ir du mergaičių būreliai. **Alg. V.**

* * *

IŠ AMERIKOS AT-KŲ SĄJUNGOS CENTRO VALDYBOS VEIKLOS

J. A. Valstybėse susrinko daugiausia ateitininkų. Visi at-kai susibūrė į Amerikos A-kų Sąjungą, kuri skaičiuoja šimtais narių. AAS yra lyg maža federacija, kuri apima ir sendraugius, ir studentus, ir moksleivius.

Tuoj po skaitlingo at-kų suvažiavimo New Yorke, įvykusio 1949 m. lapkričio 6 dieną, išrinktoji Centro V-ba ėmėsi studijuoti sąlygas ir sudarinėti organizacinius bei veikimo planus. Dvasios Vadas kun. P. M. Jūras ir At-kų Fondo Globėjas prel. J. Balkūnas netiktai aktyviai dalyvauja organizaciniam darbe, bet ir visu frontu sudaro sąlygas ateitininkams įeiti į bendrą Amerikos lietė katalikų veiklą. AAS Centro V-bos pirmininko J. B. Laučkos pastangomis, kuris puikiai pažįsta visą kraštą, lietuvius ir vietines sąlygas, suorganizuota ir veikia 18 kuopų. Artimoj ateity numatoma dar įsteigti nemažą skaičių naujų kuopų.

Pirmininkas J. B. Laučka savo kalėdiniam aplinkrašty, tarp kitko, rašo: "Visi ateitininkai pirmoje eilėje turi įstoti į savo gyvenamose vietose esančias lietuvių katalikų parapijas. Sekantis žingsnis — įstoti į savo parapijos draugijas. Aišku, nebus įmanoma priklausyti visoms draugijoms, bet kiekvieno at-ko pareiga rūpintis, kad organizuota lietuvių visuomenė pajustų at-kų įsijungimą, kad parapijos vadai susilauktų aktyvių talkininkų katalikų akcijos ir lietuvybės stiprinimo dirvoje. Mūsų laukia A. L. K. Federacija, L. Vyčiai, L. K. Susivienijimas, Moterų S-ga, Lietuvių Kultūros Institutas, L. K. Darbininkų S-ga, Šv. Vardo vyrai, Sodalietės."

Daugelyje vietų at-kai jau pilnai įsijungė į vietinę veiklą. Labiausiai

aktyvus yra at-kų jaunimas — moksleiviai ir studentai. Didžiausi at-kų susibūrimo centrai yra Čikaga ir New Yorkas.

AAS Centro Valdyba pareigomis ir darbu yra pasiskirsčiusi sekančiai: Kun. P. M. Jūras — Dvasios Vadas, Prel. J. Balkūnas — At-kų Fondo Globėjas ir socialinių reikalų vedėjas, Juozas B. Laučka — pirmininkas, Dr. K. Ambrozaitis — vicepirmininkas ir jaunimo reikalų ved., Pranas Naujokaitis — sekretorius ir spaudos - kultūrinių reik. ved., Dr. Z. Prūsas — Iždininkas ir narys ypatingiems reikalams. **K.**

BRANGIĄ SESĘ "ATEITĮ" SUTINKANT

Pirmiausiai — lenkiame galvas ir dėkojame tiems, kurie sesę "Ateitį" Vokietijoj atgaivino, kurie ją rūpinosi per tuos keletą metų. Nors kartais bado ir nedateklių šešėliuose, tačiau sudėjo į ją savo širdis ir jėgas, ir ji— "Ateitis" tremties dienas išgyveno pilna jaunystės, entuziazmo, idealizmo.

Dėkojame, kad ją iš Vokietijos išleidote į New Yorką ir mums patikėjote jos globą.

Išleisdami "Ateitį" už jūrių marių, Jūs, broliai Vokietijoje, buvote liūdni ir abejojote, ar nepavargs tos rankos, į kurių tarpą ji ateina, ir sakėte, kad ji dreba žengdama į laivą ir pasidarydama nauja pabėgėle.

Tačiau New Yorko uoste ją sutikom linksmą ir besišypsančią. Nors ji neišlipo mieloj Klaipėdoj, tačiau laikinai apsistojo mūsų antrojoj Lietuvoj-Amerikoj, o či apat sutiko ir daugybę matytų veidų, kuriuos ji lankė Vokietijoj. Ji čia rado užuovėją. Pasitikėkite, mūsų rankos tikrai nepavargs ir "Ateitis" mūsų tarpe gyvuos tol, kol jai vėl reiks sėst į laivą ir plaukti link Klaipėdos, ir kol plaks mūsų širdys.

"Ateitis" su šiuo numeriu pradeda eiti New Yorke. Ji lieka ir toliau at-kų jaunimo žurnalų-moksleivių ir studentų, tačiau neaplenks ir sendraugių, lankys visus. Iš čia ji pasieks visus, kur at-kai abebūtų išsibarstę po platų pasaulį. Ji visus ateitininkus jungs į vieną ateitininkišką šeimą.

Ant kiek "Ateitis" bus periodiška ir stipri, priklausys tiktai nuo visų at-kų pastangų ir norų. Todėl kviečiame visus paremti raštais, korespondencijomis ir nuotraukomis, kad mūsų sesę 'Ateitį" ir toliau galėtume puošti tais žėrinčiais idealais ir žaviais tautiniais rūbais.

Redakcija

VISIEMS "ATEITIES" SKAITYTOJAMS IR PLATINTOJAMS

1. Vokietijoje esantieji platintojai atsilygina, siųsdami pinigus šiuo adresu: Antanas Razma (14b) Tuebingen, Reutlinger Str. 12.

2. Visi kituose kraštuose esantieji platintojai pinigus ir prenumeratų lapus siunčia "Ateities" administracijai Amerikoje šiuo adresu: 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Kraštų įgaliotiniai dirba senąja tvarka. Jų adresai:

ARGENTINOJE: Rev. Pranas Garšva, Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. A. Rep. Argentina.

ANGLIJOJE: Antanas Laurinaitis, 43 Victoria St. Manningham, Bradford, England.

AUSTRALIJOJE: Petras Bielskis, Bulahdelah, N.S.W. Australia arba Rev. Paulius Jatulis, Archibishops House, West Terrace, Adelaide, Australia.

ISPANIJOJE: Jonas Pabedinskas, Calle de A. Mellado 78, Madrid, Espana.

ITALIJOJE: "Ateitis", Via Casalmonferrato 20, Roma, Italia.

KANADOJE: Jonas Prakapas, 316 Crawford St., Toronto, Ont., Canada.

KOLUMBIJOJE: Danutė Slotkienė, Villavicencio, Columbia, S. A.

PRANCŪZIJOJE: Liudas Stankevičius, 11 Av., General Leclerc (Av. d'Orlean) 11. Paris, France.

Norintieji gauti "Ateities" žurnalo Nr. 1(9), 2(10), 3(11(, 4(12), prašome kreiptis "Ateities" adresu, prisiųsdami 35c. egz.

Ateities Administracija

"ATEITIES" GARBĖS PRENUMERATORIAI

Kun. J. Pakalniškis, Brooklyn, N. Y., Dr. L. Prūsas, Brooklyn, N. Y., Kun. P. Patlaba, Chicag, Ill., Dr. Ged. Grinevičius, Brooklyn, N. Y., Kun. Pr. Bastakys, Newark, N. J.

DĖMESIO!

1. Visi abiturientai ir studentai, gyvenantieji JAValstybėse ar Vokietijoje, kurie norėtų gauti stipendijas studijoms kolegijose ar universitetuose JAValstybėse, prašomi kuo skubiausiai pranešti reikalingas šias žinias: vardą, pavardę ir gimimo datą, atatinkamai At-kų Sąungos Centro Valdybai. Moksleivių: A. Razma, (14) Tuebingen, Reutlinger str. 12. Germany. Studentų: Z. Brinkis, (14) Tuebingen, Ulrich str. 18. Germany.

Taip pat prašomi prisiųsti tikslius adresus tie studentai ir abiturientai, kurie buvo praeitų metų pavasarį užpildę anketas gauti stipendijoms JAValstybėse.

2. Ateitininkai, kurie galite patys arba per kitus sušelpti likusius Vokietijoje at-kus moksleivius, studentus, sendraugius ar jų šeimas, prašomi pranešti laiškais Moksleivių arba Studentų Centro Valdyboms. Pas mus yra sąrašai visų tų mūsų Idejos sesių bei brolių, kurie, negalėdami išemigruoti dėl ligos, studijų, ar kitų priežasčių, privalo pasilikti Vokietijoje ir tęsti vargingą tremties gyvenimą.

3. Moksleiviai ir studentai, norintieji gauti ateitininkų ženkliukus, arba liudijimus, prašomi kreiptis atatinkamais adresais į savuosius Centrus Vokietijoje, pranešdami būtiniausias savo asmens žinias ir prisiųsdami fotografiją.

Moksl. ir Stud. Centro Valdybos Vokietijoje.

PMAS CENTRO VALDYBOS PRANEŠIMAI

Į darbą

1. Kiekvienoje vietovėje, kur tik susidaro didesnis moksleivių ateitininkų skaičius, tuoj steigiamos moksleivių at-kų kuopos. Atskiros kuopos negalint įsteigti, moksleiviai sudaro bent atskirą būrelį prie at-kų jaunimo kuopos ar kito kurio ateitininkiško vieneto.

2. Visos kuopų ar būrelių valdybos prašomos skubiai susirišti su PMAS Centro Valdyba ir su savo krašto Ateitininkų Sąjungos Valdyba arba Įgaliotiniu.

Visiems svarbu

Gyvenimas išblaškė mus po visus kraštus, ir daugeliui iš mūsų yra tekę apsigyventi tokiose vietose, kur aplink ne tik ateitininkų, bet ir, iš viso, lietuvių nėra. Atsidūrę tokiose aplinkybėse moksleiviai ateitininkai, negalėdami įsijungti į ateitininkišką veikimą per organizacinius vienetus, tuoj rašykite P MAS Centro Valdybai, pranešdami savo adresus ir pageidavimus.

Tai ypatingai svarbu jaunesniesiems moksleiviams ateitininkams. Jūsų Centro Valdyba kreipėsi į Jums gerai pažįstamą **Dėdę Juozą** ir prašė jį retkarčiais parašyti laiškus visiems toli nuo lietuviškų centrų begyvenantiems. Bet jis tuo tarpu dar Jūsų adresų neturi. Tad rašykit.

Visi ateitininkai, žinantieji tokius atskirai gyvenančius savo draugus, prašomi juos apie tai painformuoti, arba jų adresus pranešti Centro Valdybai.

P MAS Centro Valdybos adresas: J. Baužinskas, 21 Bridge st., Brooklyn 1, N. Y. USA.

PMAS Centro Valdyba

NAUJI ADRESAI J.A. VALSTYBĖSE

Dr. Ad. Damušis, Federacijos Vadas: 6905 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Dr. J. Meškauskas, A-kų Tarybos pirmininkas: 544 So. Paulina St., Chicago 9, Ill.

Pranas Joga, Federacijos reikalų vedėjas: 1847 E. 86 St., Cleveland 8, Ohio.

J. Baužinskas, PMAS pirmininkas: 21 21 Bridge St., Brooklyn 1, N. Y.

Prel. J. Balkūnas, At-kų Fondo Globėjas: 6414, 56 Rd., Maspeth, N. Y.

Amerikos At-kų S-gos Centro V-bos pastovus adresas: 417 Garnd St., Brooklyn, N. Y.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

TĖVYNĖS SARGAS, 2-3 Nr. II tom. 1949 m., išleido Lux. Pažymėtini straipsniai: Kun. V. Bagdanavičius— Visuomeninis vyskupo pobūdis, J. Vaškas MIC — Lietuvybė, asmenybė ir kunigas, Eug. Duthart — Laisvė ir bendrasis gėris ir kt.

SAVU KELIU At-kų Federacijos Vyr. Valdybos biuletenis Nr. 2.

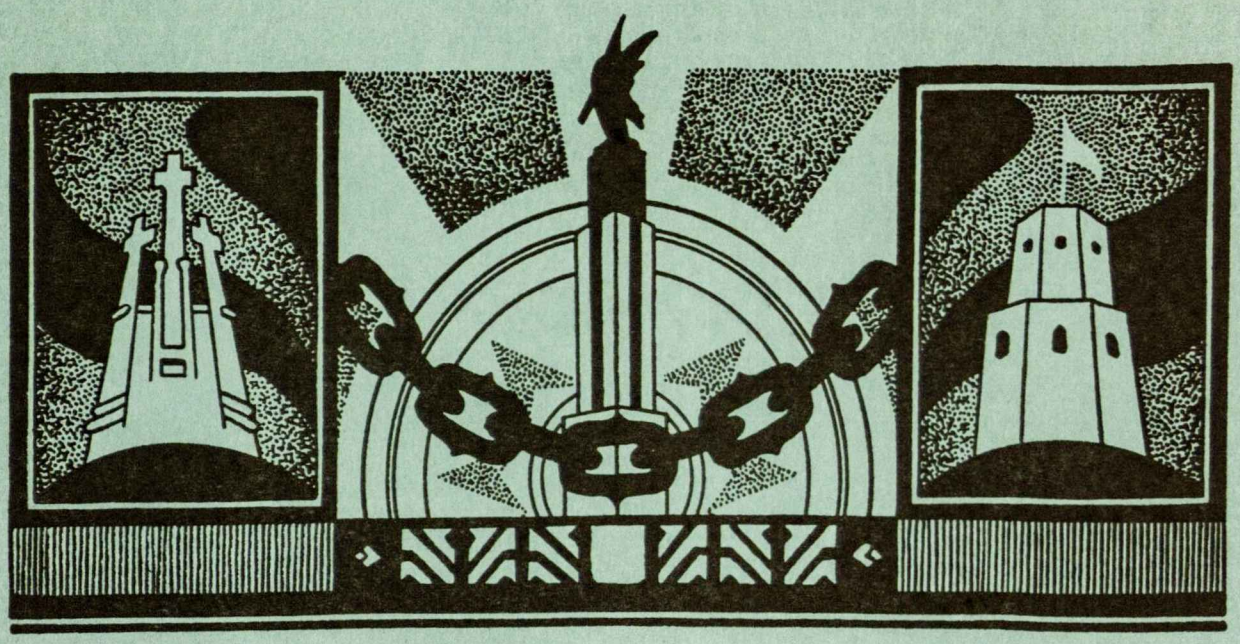

DIRBKIM, KOVOKIM DĖL LIETUVOS!

TURINYS

St. Barzdukas, Mūsų tėvų šalis, gimtoji kalba ir mes 1
Henrikas Nagys, Namai (eil.) 3
Popiežiaus Pijaus XII, Malda Šv. Metams 4
Samogitus, 262-sis Galilejos žvejo įpėdinis 4
Dixi, Taip prasidėjo Šv. Metai 5
Adolfas Damušis, Mielas lietuviškasis jaunime 6
Aloyzas Baronas, Senis (novelė) 7
J. K-ka, Lemtis ir herojiškumas mūsų tautos istorijoje 10
Prel. J. Balkūnas, Ateitininkai Amerikoje 12
Jonas Rimašauskas, Jo vardas mus įpareigoja 13
L. Dambriūnas, Mūsų gimtoji kalba 16
J. Juozukas, Iš užrašų knygelės 16
Z. Jonynienė, Aš esu lietuvaitė 17
A. Baužinskaitė, Vakaras Tėviškėj (eil.) 18
A. Val., Šypsena 18
MŪSŲ JAUNIESIEMS
Dėdės Juozo laiškai, Keliaujame į Romą 19
Mintį miklink 19
Šarada 19
Kreivos šypsenos 20
Įvykiai, darbai, žmonės 21
Mes plačiame pasaulyje 22

Viršelio 1 psl. Augsburgo lietuvių stovyklos kryžius. (V. Maželio nuotr.)

Viršelio 2 psl. — Rūpintojėlis, Marčiulionio skulpt.

Viršelio 3 psl. vinjetė P. Miškinio.

Tekste 10 iliustracijų ir 6 vinjetės.

ATEITIS

NR. 1 (13) ATEITININKŲ ŽURNALAS 1950 M.

REDAGUOJA: **Kazys Ambrozaitis, Aldona Baužinskaitė, Antanas Sabaliauskas.**
Atsak. redaktorius: ZIGMAS KUNGYS.
Leidžia: Pasaulio Moksleivių Ateitininkų Sąjunga.
Redakcijos ir Administracijos adresas:
"Ateitis", 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. U. S. A.
PRENUMERATA metams: $3.00 pagal U. S. dol. kursą
Garbės prenumerata metams $10.00.
Spaudė: "Amerika" 417 Grand st., Brooklyn 11, N. Y. USA.

ATEITIS
Lithuanian Catholic Youth's magazine.
Editor and publisher — Zigmas Kungys.
Published by: Lithuanian Catholic Youth's Association "Ateitis"
Address all Editorial and Subscription mail to:
"Ateitis", 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y., U.S.A.
Subscription $3.00 per year.

ALp(LKA)1786
1950, Nr.1

Mielas Jaunuoli!

Išklydęs į pasaulį Tu daug ko netekai. Tu pajutai, kad lieki vienišas; gimtosios žemės peizažas dingsta iš Tavo atminties, gyvenimo srovė neša Tave tolyn nuo tėvynės, idealų ir kūrybinio kelio. **Nenusimink! ATEITIS** ir toliau liks Tavo geriausias draugas!

ATEITIS lankys Tave reguliariai net ir tolimiausiame pasaulio krašte, nešdama jaunai sielai paguodą, suraminimą ir ryžtą dideliems žygiams;

ATEITIS aplankys Tave po sunkaus darbo grįžusį, dvasinio peno pasiilgusį ir kels į kūrybinio pasaulio aukštumas, įžiebdama viltį ir tikėjimą šviesesne ateitimi;

ATEITIS atras Tave visur, kur Tu bebūtum: fabrike, kasyklose, miškuose, kolegijoje ar universitete ir perduos Tau viso lietuviškojo katalikiškojo jaunimo mintis, rūpesčius ir siekimus;

ATEITIS apjungs visą lietuvių katalikiškąjį jaunimą visuose kontinentuose, padės išsilaikyti nepaskendusį kasdieniniuose rūpesčiuose, žadinti kūrybines jėgas ir ruoštis **Lietuvos prisikėlimui!**

ATEITIS, vienintėlis lietuviškojo jaunimo žurnalas, kels ir rūpinsis visais mūsų jaunimo klausimais;

ATEITIS, pradėjusi 1911 metais katalikiškojo Lietuvos jaunimo sąjūdį, puoselėjusi lituanistinius dalykus nepriklausomybės laikais, žadinusi tautinę sąmonę tremtyje, — ir dabar šiuo taip pavojingu bei sunkiu metu ateina pas Tave, mielas jaunuoli, kad Tau padėtų išlikti geru kataliku ir tauriu Lietuvos sūnumi!

ATEITIS pasirodys kiekvieną mėnesį. Prenumeratos kaina metams — 3.00 dol. Užsakymus ir raštus siųsti: **ATEITIS,** 417 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y., USA.

Jaunuoli, katalike — **ATEITIS** geriausias Tavo draugas!

90. 725. 191